

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра права

Кваліфікаційна робота магістра

**на тему: «МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ
ДИТИНИ»**

студентки групи Пр 01-18
факультету економіки і права
освітньо-професійної програми
Конституційне та адміністративне право
за спеціальністю 081 Право
Шибанової Марії-Терези Ярославівни

Допущена до захисту
« ____ » _____ року

Науковий керівник:
кандидат юридичних наук,
доцент Машков К.Є.

Завідувач кафедри

Шатіло В.А

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО МІЖНАРОДНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ.....	6
1.1. Історичні аспекти розвитку інституту міжнародно-правового захисту прав дитини.....	6
1.2. Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів із захисту прав дитини	11
1.3. Європейські правові стандарти в сфері захисту прав дитини	16
РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ..	25
2.1. Діяльність ООН та ЮНІСЕФ в сфері захисту прав дитини	25
2.2 Роль Ради Європи у дотриманні та захисті прав дітей	35
2.3. Роль неурядових організацій як правозахисних механізмів з дотримання прав дитини	43
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДІТЕЙ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	49
3.1. Проблеми дотримання прав дитини в цифровому середовищі	49
3.2 Доступ дітей до правосуддя :міжнародна практика.....	56
3.3. Стратегія Ради Європи з прав дитини (2016-2021) як регіональний механізм дотримання прав дитини.	62
ВИСНОВКИ.....	70
РЕЗЮМЕ	72
SUMMARY	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Актуальність теми. Тридцять років тому світові лідери взяли на себе історичні зобов'язання перед дітьми у цілому світі, прийнявши Конвенцію ООН про права дитини - міжнародну угоду про дитинство.

Це стало найбільш широко ратифікованим договором про права людини в історії та сприяло позитивним змінам у житті дітей у всьому світі.

Проте, не кожна дитина отримує задоволення від повноцінного дитинства. Навіть у 2019 році, коли здавалось би всі дитячі права захищені на міжнародному та регіональному рівнях, все ще занадто багато дітей позбавлено дитинства.

Голод, війни, відсутність навіть базових потреб людей, як питна вода чи їжа, відсутність доступу до освіти, нестача медикаментів та ще тисячі проблем з якими стикаються мільйони дітей по всьому світі. Не дивлячись на досить велику кількість міжнародно-правових механізмів захисту прав дітей, ці проблеми все ще наявні.

Саме тому дане питання є актуальним, оскільки допоможе виявити, так звані «слабкі місця» в механізмах дитячого правозахисту, а подальше вдосконалення цих механізмів сприятиме покращенню рівня життя дітей в цілому світі.

Метою дослідження є виявлення особливостей існуючих механізмів системи захисту прав дитини та тенденцій їх розвитку.

З огляду на поставлену мету визначено такі дослідницькі **завдання**:

- дослідити історичні аспекти розвитку інституту міжнародно-правового захисту прав дитини
- здійснити теоретичний аналіз змісту основних міжнародно-правових актів із захисту прав дитини;
- розкрити європейські правові стандарти в сфері захисту прав дитини;
- проаналізувати роль Організації Об'єднаних Націй та Дитячого Фонду ООН (ЮНІСЕФ);

- розглянути внесок Ради Європи у дотримання та захист прав дітей;
- проаналізувати роль неурядових організацій як правозахисних механізмів з дотримання прав дитини
- розкрити проблеми дотримання прав дитини в цифровому середовищі
- здійснити теоретичний аналіз міжнародної практики з питань доступу дітей до правосуддя;
- розкрити значення стратегії Ради Європи з прав дитини (2016-2021) як регіонального механізму дотримання прав дитини.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані з розвитком міжнародного права у сфері захисту прав дитини.

Предметом дослідження є правове регулювання механізмів міжнародного захисту прав дитини.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є система загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії. Основним методом, який застосовувався протягом дослідження був дедуктивний метод, завдяки якому права людини розглядались як права, що належать кожному індивіду, зокрема і дитині. Крім того, були використані методи емпіричних досліджень, тобто аналіз документів, реальні спостереження тих чи інших подій тощо. Під час дослідження діяльності міжнародних організацій, був застосований метод діалектики, оскільки становлення та розвиток прав дітей розглядався через призму становлення міжнародного права прав людини. Також, був застосований компаративістський метод, який полягав у виявленні співвідношення між стандартами захисту прав людини на універсальному та регіональному рівнях.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що аналіз сучасного стану захисту прав дитини та висновки, до яких прийшла авторка під час дослідження є систематизацією інформації у сфері захисту прав дитини, а деякі результати дослідження є авторським перекладом та аналізом і можуть бути використані для подальшого вивчення міжнародного права прав дитини.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається з 83 сторінок, містить вступ, три розділи, висновки, резюме, summary, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО МІЖНАРОДНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

1.1. Історичні аспекти розвитку інституту міжнародно-правового захисту прав дитини.

«Безперечно, проблема забезпечення прав дитини має своє історичне коріння. У первісному суспільстві до дитини ставилися двояко – з одного боку, вбивство дитини не вважалося злочином, з іншого – діти були економічно вигідними. З розвитком суспільства, з переходом до осілого способу життя та більш надійної продуктивної бази общини, вбивство дітей практикується головним чином за «якісними» показниками – вбивали тих, кого вважали фізично або морально неповноцінними», зазначає Н.М Оніщенко у своїй статті.

Візьмемо як приклад Древню Грецію. Оскільки два поліси – Спарта і Афіни відігравали головну роль в історії Стародавньої Греції, надзвичайно важливо співставити їх законодавства в питаннях стосунків статей, розвитку шлюбно-сімейних стосунків, ставлення до народження та виховання дітей тощо, зважити достоїнства та недоліки в підходах основних законодавців цих міст-держав Лікурга і Солона [1, с.78].

З народження життя спартіата (громадяни одного з найбільших тогочасних «полісів» - Спарти) перебувало під контролем полісу, а суспільне виховання, яке служило соціалізації громадянина, вело до практично повного злиття індивідуального Я з общинним МИ» [1, с.81].

«В Спарті батько не мав права вирішувати долю своєї дитини. Новонароджені піддавалися огляду в спеціальному місці (лесха) старшими членами общини і лише здорові діти передавалися на виховання в сім'ю, їм виділяли відповідний наділ землі. Кволі діти або кидалися в ущелину (за Плутархом), або викидалися на смітник ("покидьки"), принаймні росли поза спартанською общиною; вважали, що самій їй краще не жити і для держави корисніше буде, коли серед громадян не стане слабких і хворих» [1, с.81].

З тієї ж причини жінки обмивали новонароджених не водою, а вином, випробовуючи їх якості: кажуть, що хворі на падучу і взагалі хворі від незмішаного вина гинуть, а здорові загартовуються і стають ще міцнішими. Контроль за вихованням дітей в сім'ї здійснювали державні чиновники – педономи. [1, с.81]. «З чого можна зробити висновок, що права дітей як таких не тільки не існувало, але і батьки які дали дитині життя не могли ніяк вплинути на її долю. Рішення приймалися державою», зазначає Кравець.

Щодо виховання спартанських дівчат, то воно мало чим відрізнялося від виховання юнаків. Вони також отримували військово-фізичну підготовку, щоб разом з дорослими жінками, під час воєнних походів чоловіків, тримати в покорі рабів і охороняти місто. Жінка повинна бути здоровою і веселою. Тільки тоді її діти будуть здоровими і сильними. За законами Лікурга, дівчата повинні були бігати, стрибати, боротися, метати диск і списа. Як і юнаки, вони повинні бути присутніми на святах, брати участь у танцях і співати в хорі [1, с.82].

Дитина не була включена в офіційну систему суспільства і не була суб'єктом права в повному розумінні цього слова. Відповідно до Соборного уложення 1649 р. в Росії діти не мали права скаржитися на батьків. Убивство сина або дочки каралось усього лише річним тюремним ув'язненням, а після відбуття покарання – церковним покаєнням, тоді як дітей, що зазіхають на життя батьків, закон нещадно карав стратою [2, с.14].

Виокремлення дітей як особливої категорії в додержавному періоді не відбувалося. Дитина вважалась «зрілою» та дорослою не з настанням встановленого віку, а у зв'язку з досягненням певного рівня фізичного розвитку та, відповідно, появою можливості активно брати участь у житті громади на рівні з іншими її членами: полювати, ходити у військові походи тощо. Варто зауважити, що в додержавному суспільстві дитина розцінювалася як власність батьків, влада яких була безмежною. Нерідко дітей приносили в жертву богам та духам. Особливо тяжким та принизливим було становище дітей-сиріт та незаконнонароджених (народжених поза шлюбом), яких не вважали за людей, а

розцінювали як тягар та соціально найнижчу істоту, часто використовуючи як невільників. Покращення правового становища дітей не відбулося й в античний період: ставлення до дитини як до найбільш низької складової ієрархічно побудованої громади простежувалося й в інших країнах світу. Так, Давньоримське суспільство, базуючись на принципі *pater familias*, передбачало абсолютну владу батька та надавало йому повноваження розпоряджатися життям, смертю, здоров'ям та свободою своїх дітей, що означало законність вбивства новонароджених, продажу в рабство, катувань, присвоєння власності тощо. М.Ф. Владимирський-Буданов влучно зазначає, що в додержавний період категорія «діти» стояла поруч із такими категоріями, як «раби», «челядь» [3, с. 472].

Переламним моментом в історії людства стало поширення в світі християнства. Саме з ним пов'язується заборона та поступове припинення дітовбивства й повне переосмислення ставлення до дітей, їх виховання та ролі в суспільстві. Тілесні покарання стали менш жорстокими й з часом майже припинилися [4].

У середні віки до дітей ставилися як до «маленьких дорослих» [5].

Стосовно України, то у XIV–XVII століттях методи виховання поступово стають більш гнучкими: словесне переконання витісняє фізичний примус та покарання. Серед заможних верств населення особлива увага приділяється обов'язковій освіті та особистому батьківському вихованню. Дещо інша ситуація залишається серед селянства та пролетаріату. Традиційно діти для них – додаткова робоча сила й допомога в старості. Проте, як у перших, так і в других діти виховуються у відповідності 51 до вимог християнських традицій. Окремою ланкою суспільства в вищезазначений період вважаються незаконнонароджені діти: їх правове становище не зазнає особливих позитивних змін й фактично залишається таким же принизливим [4].

Проте, сам розвиток інституту захисту прав дитини бере свій початок з 19 століття. До цього, як бачимо, не було встановлено особливих механізмів захисту дітей. XIX століття ознаменувало початок прав дітей. Але активізувався цей

процес тільки коли до створення концепції захисту прав дітей призвели посягання дорослих на їхні особисті інтереси. Почалося це зі створення інституту суспільної опіки, що було першою практичною спробою захистити права дитини. Вінцем усіх цих дій стало видання закону в Англії у 1908 р. Children Charter, або Habeas corpus. Даний закон набрав чинності з 1909 р. Закон установлював однакові права для всіх дітей – законно народжених і незаконно народжених, визнавав необхідність уважного ставлення до них. Після цього в Бельгії у 1912 р. був прийнятий Закон про захист дитинства. У 1919 р. створена Народна організація Опіки над дітьми, метою якої була координація всіх дій, покликаних забезпечити реалізацію ідеї захисту прав дітей. Подібна діяльність цієї організації викликала інтерес в інших країнах, що стало початком міжнародного співробітництва в даній галузі [6, с.6]. Різні юридичні тексти прогресивно заохочували або робили освіту обов'язковою для дітей молодшого віку, і суспільство визнавало той факт, що з дитиною не можна поводитися так само, як і з дорослим [7].

У середині 19 століття у Франції з'являється ідея надати дітям особливий захист, що дозволяє прогресивно розвивати " права неповнолітніх". З 1841 року закони починають захищати дітей на їх робочому місці. Починаючи з 1881 р. французькі закони включають право дітей на освіту [5]. На початку ХХ століття починає затверджуватися інститут захисту прав дітей, включаючи захист у медичній, соціальній та судовій сферах. Цей вид захисту починається спочатку у Франції, а потім поширюється по всій Європі.

Початком діяльності з міжнародно-правового регулювання в галузі захисту прав дітей вважається створення у 1923 р. Міжнародного союзу порятунку дітей [8]. Через п'ять років 16 вересня 1924 було прийнято Декларацію прав дитини (Женевську декларацію), перший міжнародний договір про права дітей. У той час права дітей розглядалися в основному в контексті заходів, які необхідно було прийняти відносно рабства, дитячої праці, торгівлі дітьми. Союзом було розроблено перший міжнародний акт – Декларацію прав дитини (або Женевську декларацію), яка завдяки зусиллям першопрохідниці прав дитини Еглантіни

Джебб була прийнята П'ятою Асамблеєю Ліги Націй у 1924 р. [9]. У п'яти розділах вона надає конкретні права дітям та обов'язки дорослим.

Женевська декларація базується на роботі польського лікаря Януша Корчака, якого вважають батьком прав дітей. Оскільки тоді використання дитячої праці у формі експлуатації дітей на виробництві без урахування їх фізичного стану було повсюдним, Декларація поставила питання про заборону примусової дитячої праці. У цілому Женевська декларація складається з п'яти основних принципів: дитині повинні надаватися всі засоби, необхідні для її нормального матеріального і духовного розвитку, голодна дитина повинна бути нагодована; хвора дитина повинна отримати допомогу, дитина, яка припустилася помилки, повинна бути виправлена; сироті чи безпритульній дитині повинен бути наданий притулок і догляд, дитина перша повинна отримувати допомогу під час лиха, дитина повинна мати дитинство і захист від усіх форм експлуатації, дитину потрібно виховувати в усвідомленні того, що її кращі якості повинні бути спрямовані на благо ближніх [10, с.7].

Після закінчення Другої світової війни замість Ліги Націй, що припинила своє існування, була створена Організація Об'єднаних Націй. Друга світова війна та її наслідки залишили тисячі дітей у важкій ситуації. Саме тому, у 1947 р. був створений Фонд ООН з невідкладної допомоги дітям, який згодом отримав назву Дитячий фонд ООН або ЮНІСЕФ (з англ. United Nations Children's Fund, UNICEF) та отримав статус постійної міжнародної організації у 1953 році.

З моменту свого створення ЮНІСЕФ зосереджує особливу увагу на допомозі жертвам-дітям Другої світової війни, опікуючись переважно європейськими дітьми. Але в 1953 р. його мандат було розширено до дійсно міжнародного масштабу, а його дії поширилися на країни, що розвиваються. Згодом ЮНІСЕФ розробило кілька програм допомоги дітям у освіті, здоров'ї та доступі до води та їжі.

У 1959 році Генеральна Асамблея ООН ухвалила Декларацію прав дитини, в якій в 10 принципах описані права дітей. Оскільки цей текст підписаний не

всіма країнами і його принципи мають лише орієнтовне значення, це документ відкрив шлях до прийняття Загальної декларації прав дітей.

1979 рік ООН було оголошено Міжнародним роком дитини. Того року відбулася реальна зміна духу, оскільки Польща вносить пропозицію створити робочу групу в рамках Комісії з прав людини, яка відповідає за написання міжнародної хартії. Конвенція про права дитини приймається одногolosно Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р. Її 54 статті описують економічні, соціальні та культурні права дітей.

Конвенція стала першим міжнародним документом, в якому найбільш повно викладалися права дітей.

11 липня 1990 р. Організація африканського єднання приймає Африканську хартію прав та добробуту дитини. 17 червня 1999 року було прийнято Конвенція про найгірші форми дитячої праці.

У травні 2000 року було ратифіковано Факультативний протокол до Міжнародної хартії прав дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах. Він набув чинності у 2002 році. Цей текст забороняє неповнолітнім брати участь у збройних конфліктах. На сьогодні Міжнародну хартію прав дитини було підписано 190 державами з 192, хоча є деякі застереження стосовно певних частин тексту. Лише США та Сомалі підписали, але не ратифікували. Сьогодні її ідея та сильний характер майже загальноновизнані.

1.2. Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів із захисту прав дитини

Основними міжнародними нормативно-правовими актами із захисту прав дитини є : Загальна декларація прав людини, Декларація прав дитини, Конвенція про права дитини, Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці N 182, Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо причетності дітей до збройних конфліктів, Факультативний протокол до Конвенції про права

дитини щодо процедури повідомлень, Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, Конвенція про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей, Конвенція про контакт з дітьми, Конвенція про стягнення аліментів за кордоном, Конвенція про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання, Конвенція про кіберзлочинність, Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та інші.

Варто більш детально зупинитися на деяких з них.

10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Загальну декларацію прав людини. Цей документ став першим в історії людства, що проголошував широке коло основних прав і свобод людини, зокрема дитини. Окрему увагу звернули на себе такі положення Декларації: рівність усіх людей від народження у своїй гідності та правах (ст. 1), захист сім'ї з боку держави та суспільства (ст. 16), однаковий соціальний захист для дітей, які народилися у шлюбі або поза ним (ст. 25), право дітей на особливе піклування та допомогу (ст. 25), гарантування кожній людині права на освіту (ст. 26).

Україна ратифікувала Декларацію, перебуваючи ще у складі Радянського Союзу, а саме у 1973 р. [11].

Наступним важливим кроком світової спільноти в контексті захисту прав дітей стало прийняття Декларації прав дитини 20 листопада 1959 р. Цей документ, який був прийнятий на основі та на виконання Загальної декларації прав людини (1948 р.), наголошує, що кожна дитина має володіти усіма правами, зазначеними у ньому. Декларація містила всього десять принципів, проте саме вони стали фундаментом міжнародно-правового захисту прав дитини.

Вперше увага громадськості була звернена на такі основні засади формування прав дитини, як: рівність та вся повнота прав дитини, спеціальний захист прав дитини, право на ім'я та громадянство, право на соціальний захист, забезпечення належних умов захисту та розвитку дітей з обмеженими

можливостями, повний і гармонійний розвиток дитини в любові та розумінні, право на безоплатну й обов'язкову освіту, пріоритетність захисту прав дитини, захист від усіх форм недбайливого ставлення, жорстокості та експлуатації, виховання дитини у дусі взаєморозуміння, терпимості, дружби між народами, миру і братерства [12].

Декларація прав дитини стала основою для прийняття Конвенції про права дитини (1989 р.). У 1978 р. уряд Польщі представив Комісії ООН з прав людини первісний проект цього документа, підготовлений на основі Декларації. А 20 листопада, у тридцяту річницю Декларації 1959 року, було ухвалено Конвенцію, що часто називають світовою Конституцією прав дитини [1, с. 3–4]. Україна ратифікувала дану Конвенцію постановою Верховної Ради України № 789-ХІІ від 27 лютого 1991 року [13].

На відміну від Декларації прав дитини, яка просто проголошувала певні принципи, Конвенція встановила мінімальні норми в області моралі і права. Ці норми обов'язкові для дотримання усіма країнами, які ратифікували Конвенцію [10, с.9]. Конвенція стала першим міжнародним документом, в якому найбільш повно викладалися права дітей, зокрема: право на життя (ст. 6), обов'язкова реєстрація дитини після народження (ст. 7), забезпечення індивідуальності дитини (ст. 8), право на вільне висловлення поглядів (ст. 12) та думок (ст. 13), право дитини на свободу думки, совісті та релігії (ст. 14), захист дитини від усіх форм фізичного та психологічного насильства, тощо [14]. З економічних прав виділений лише захист від експлуатації [15].

Серед позитивних моментів Конвенції називають те, що вона вводить поняття «прав участі» для дітей і визнає значення інформування самих дітей про їхні права [16, с.10].

У 2000 році Конвенція була доповнена Факультативним протоколом щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії та Факультативним протоколом до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах [10, с.10].

Громадянські конфлікти 1990-х років, особливо в регіоні Африки на південь від Сахари (Ліберія, Сьєрра-Леоне, Руанда, Бурунді, Сомалі та ін.), ознаменувалися масовим використанням збройними силами дітей у бою. З'явилася нова категорія бійців – діти-солдати. Автори Міжнародної конвенції прав дитини 1989 року, також звергають увагу на цю проблему у статті 38 Конвенції. Тим не менш, вербування дітей не заборонено. Конвенція просто передбачає можливість вербувати дітей у збройних конфліктах, з єдиною умовою, що їм більше 15 років: «...2.Держави-учасниці вживають усіх можливих заходів для того, щоб ніхто, кому ще не виповнилося 15 років, не брав безпосередньої участі у військових діях...» [17].

У всьому світі фотографії цих дітей зі зброєю війни були в основі свідомого усвідомлення та викликали обурення міжнародної спільноти, яка потім поспішила прийняти міру. Саме тому, 25 травня 2000 року в Нью-Йорку Генеральною Асамблеєю ООН був прийнятий Факультативний протокол про причетність дітей до збройних конфліктів. Факультативний протокол, що стосується залучення дітей до збройних конфліктів, безумовно, забороняє вербувати дітей у збройні сили. Відтепер держави зобов'язані забороняти залучати до війни осіб, які не досягли 18 років та відповідальність за недотримання цього зобов'язання.

Ще одним актом є Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії прийнятий рішенням Генеральної Асамблеї ООН 25 травня 2000 року.

Щорічно, за даними ЮНІСЕФ, в секс-індустрію (проституція, порнографія тощо) втягуються більше мільйона дітей, зокрема дівчат. Деякі діти розглядають цей вид діяльності як шанс уникнути бідності [18]. Інших тягнуть у цей світ проти своєї волі, викрадають, продають або усиновляють задля заробітку в мережі на дитячій проституції та порнографії. Таким дітям часто дуже важко отримати допомогу через їх невидимість. Без офіційних документів вони невідомі владі, і їх зникнення проходить непомітно. Ця проблема стосується як розвинених країн, так і країн, що розвиваються, і вже кілька років привертає увагу міжнародних

організацій. Таким чином, через масштаби цього явища, що погіршується у всьому світі, Організація Об'єднаних Націй вирішила прийняти протокол до Міжнародної конвенції про права дітей, який конкретно стосувався участі дітей у сексуально-експлуатаційній діяльності.

Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії – це насамперед юридичний інструмент, спрямований на визначення та заборону участі дітей у проституції та порнографії. Ці дії характеризуються як серйозні порушення прав дітей та як злочинні діяння. В статті 2 Протоколу надається чітке визначення цих злочинних діянь, зокрема поняття продажу дітей, дитячої проституції, дитячої порнографії [19]. Цей протокол вимагає від урядів вжити негайних та радикальних заходів проти цієї «чуми». По суті, уряди-учасниці повинні виконати наступні три дії. Уряди повинні розцінювати як злочини ті дії, які відповідають визначенню у статті 2 Протоколу. Уряди несуть відповідальність за переслідування та притягнення до відповідальності осіб, скоївших такі злочини, а також зобов'язані надавати допомогу.

19 грудня 2011 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо процедури повідомлень, який набув чинності 14 квітня 2014. До речі, Україною ратифікований 16 березня 2016 року [20]. Станом на 27 серпня 2019 року підписаний 51-ою країною, а ратифікований 45-ми.

Даний протокол дозволив кожній дитині подавати індивідуальні петиції до Комітету з прав дитини. Комітет з прав дитини (КПД) є органом 18 незалежних експертів, що спостерігають за виконанням державами-учасницями Конвенції про права дитини. Комітет також спостерігає за виконанням двох факультативних протоколів до Конвенції, що стосуються участі дітей у збройних конфліктах і торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії. 19 грудня 2011 року Генеральна Асамблея ООН схвалила третій Факультативний протокол щодо процедури повідомлень, який дозволить дітям звертатися до Комітету зі скаргами

щодо порушень їх прав, закріплених в Конвенції та перших двох факультативних протоколах до неї. Якщо дитина вважає, що її основні права були порушені, вона може подати скаргу до Комітету.

Скарга повинна відповідати наступним умовам: дитина або її представники до цього вже повинні подати позов до національного суду, вона повинна бути подана до Комітету протягом року, що настає після закінчення судового процесу в національному суді, скарга не повинна бути анонімною чи необґрунтованою, скарга повинна бути складена в письмовій формі.

Процедура розгляду дозволяє Комітету вжити заходів після отримання інформації про серйозні порушення Конвенції або її Протоколів. Після розгляду повідомлення Комітет невідкладно надсилає свої міркування щодо цього повідомлення разом зі своїми рекомендаціями, якщо такі є, відповідним сторонам [21]. Держава-учасниця належним чином розглядає міркування Комітету разом з його рекомендаціями, якщо такі є, і подає Комітету письмову відповідь, у тому числі інформацію про будь-які заходи, які були вжиті або які передбачається вжити у світлі міркувань і рекомендацій Комітету. Держава-учасниця подає свою відповідь у якомога коротший строк протягом шести місяців [20].

1.3. Європейські правові стандарти в сфері захисту прав дитини

Паралельно з процесом становлення міжнародного права прав людини і стандартів захисту прав дитини в рамках Організації Об'єднаних Націй розвивається і міжнародне регіональне законодавство у галузі захисту прав дітей [10, с.13]. Як зазначає Т. Л. Сироїд: «найвагоміших результатів у цій галузі було досягнуто в Європі: з одного боку, юридичний контекст забезпечується під егідою Ради Європи, з іншого – політичний контекст – Організацією з безпеки і співробітництва в Європі» [22]. Дослідниця наголошує, що процес розробки регіональних норм у галузі прав людини, зокрема захисту окремих категорій осіб (наприклад, національних, мовних меншин тощо), тривалий. Його сутність полягає не тільки в розробці, оновленні правової основи, але й в створенні

міжнародним співтовариством додаткових контрольних органів, розширенні кола їх повноважень та вдосконаленні напрямків роботи [10, с.13].

Права людини та основні свободи в рамках Ради Європи закріплюються міжнародними угодами та додатковими протоколами до них. Угоди містять перелік прав, реалізація яких має гарантуватися кожній людині, яка перебуває під юрисдикцією держави-учасниці, та встановлюють європейські процедури нагляду й гарантії дотримання положень цих договорів [10, с.13].

Один із вагомих документів Ради Європи – Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [23], на доповнення якої прийнято додаткові протоколи в різних напрямках співробітництва щодо захисту прав і свобод людини [10, с.13]. І хоча Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод практично не містить у собі статей, які б прямо регулювали і захищали права дітей (за винятком ст.ст. 5, 6 Європейської конвенції, ст. 5 Протоколу № 7 до неї), проте її положення можуть бути застосовані до дитини, яка є суб'єктом міжнародного права нарівні з іншими учасниками міжнародних правовідносин [24].

У 1961 р. Рада Європи прийняла Європейську соціальну хартію (положення переглянуті в 1996 р.), яка гарантує соціальні та економічні права, зокрема: право на житло, охорону здоров'я, освіту, зайнятість, свободу пересування, недискримінацію і правовий захист [10, с.17].

Ця Хартія містить і положення, що стосуються праці дітей і їх захисту. Так, стаття 7 містить десять пунктів, що передбачають конкретні гарантії захисту дітей і молоді, особливо в тому, що стосується роботи за наймом.

На підставі Хартії створено систему контролю за дотриманням державами-учасницями її положень – Комітет експертів [25]. Хартія передбачає механізм контролю, що базується на підставі національних доповідей держав-учасниць (Протокол 1991 року), а також систему колективної скарги (Протокол 1995 року), яка дозволяє, серед іншого, профспілкам та неурядовим організаціям подавати колективні позови [26].

Європейський комітет з соціальних прав (ECSR) є органом, що відповідає за контроль за дотриманням Хартії в державах, які є її сторонами. До Комітету входить 15 незалежних і неупереджених членів, які обираються Радою Комітету Міністрів РЄ терміном на шість років з можливістю одноразового переобрання [27]. Підтримка прав дітей, забезпечення надання їм процесуальних прав та полегшення застосування ними цих прав шляхом забезпечення того, щоб діти особисто або через інших осіб чи органи були поінформовані та допущені до участі у розгляді судом справ, що їх стосуються, є предметом Європейської конвенції про здійснення прав дітей (1996 р.) [28].

Відповідно до п.2 ст.1 Конвенції, предметом цієї Конвенції у найвищих інтересах дітей є підтримка їхніх прав, надання дітям процесуальних прав та сприяння здійсненню ними цих прав шляхом забезпечення становища, при якому діти особисто або через інших осіб чи органи поінформовані та допущені до участі в розгляді судовим органом справ, що їх стосуються. В п.3 вищезазначеної статті зазначено, що розгляд судовим органом справ, що стосуються дітей, визнається розглядом сімейних справ, зокрема тих, що пов'язані зі здійсненням батьками своєї відповідальності, наприклад стосовно місця проживання дітей і доступу до них [28].

Даним актом, передбачаються конкретні процесуальні права дитини, зокрема: право бути поінформованим та висловити свою думку під час розгляду справи (ст.3), право клопотати про призначення спеціального представника (ст.4), інші можливі процесуальні права (права клопотати про одержання допомоги від відповідної обраної ними особи у висловленні ними своєї думки, права клопотати самостійно або через інших осіб чи органи про призначення окремого представника, а у відповідних випадках – адвоката, права призначити свого представника, права здійснювати деякі або всі права сторін у такому процесі) (ст.5). Визначення загальних принципів, що застосовуються до контакту між дітьми та їхніми батьками, а також іншими особами, які мають сімейні зв'язки з дітьми, відповідних запобіжних заходів та гарантій для забезпечення належного

здійснення контакту й негайного повернення дітей після закінчення контакту, а також започаткування співробітництва між компетентними органами є предметом Конвенції про контакт з дітьми [29].

Конвенцією фактично врегульовується питання здійснення права дитини на спілкування з одним із батьків, який проживає окремо, та особами, які не є її батьками (дідом, бабою, повнолітніми братами і сестрами тощо) [9]. У зв'язку з цим слід також відзначити Європейську конвенцію про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми, яка була розроблена в рамках Ради Європи, ратифікована Законом України від 6 березня 2008 року № 135-VI, і дозволяє вирішувати питання пов'язані з піклуванням про дитину. Конвенція набула чинності для України 1 листопада 2008 року [30].

У Конвенції термін "опіка" вживається для визначення права особи піклуватися про дитину, зокрема обирати їй місце проживання, або стосується права доступу до дитини. При цьому Конвенція застосовується як до фізичних осіб, так і юридичних осіб, установ і організацій. Слід також зауважити, що Конвенція не застосовується до рішень, метою яких є визначення виключно законного представництва або забезпечення представництва інтересів дітей у майнових питаннях. У той же час, такі рішення можуть прийматися до визнання і виконання, у тому разі, коли вони безпосередньо стосуються опіки [31].

Таким чином, Конвенція надає можливість запровадити заходи, які забезпечують широке визнання та виконання рішень стосовно опіки над дитиною, гарантувати права доступу батьків до дитини, що є нормальним наслідком права на опіку, забезпечувати належне вирішення проблем, що виникають у випадках, коли дітей неправомірно переміщають через державний кордон, а також запровадити механізми для поновлення опіки над дітьми у випадках її свавільного припинення, що сприятиме посиленню захисту дітей, та встановленню правового співробітництва між компетентними органами Договірних Держав [32]. Рішення щодо опіки приймаються судами, проте, у деяких державах, як наприклад, у Данії, Норвегії та Швейцарії, це право також надано адміністративним органам [31].

Відповідно до ч.1 ст.4 вищезазначеної Конвенції, будь-яка особа, яка отримала на території Договірної Держави рішення стосовно опіки над дитиною, і яка бажає, щоб це рішення було визнане або виконане в іншій Договірній Державі, може подати із цією метою заяву до центрального органу в будь-якій Договірній Державі [32]. В Україні таким Центральним органом є Міністерство юстиції.

Рішення стосовно опіки, ухвалене в одній Договірній Державі, визнається та, якщо воно підлягає виконанню у Державі походження, приймається до виконання в будь-якій іншій Договірній Державі (ст.7 Конвенції). Визначає Конвенція й підстави для відмови у визнанні та виконанні рішень стосовно опіки. Зокрема, у визнанні і виконанні може бути відмовлено, коли відповідача не було повідомлено про справу, справа не належить до компетенції відповідного суду. До підстав відмови по суті можна віднести посилання на те, що рішення суперечить публічному порядку та інтересам дитини (ст.9 Конвенції).

Таким чином, застосування положень Конвенції при визнанні і виконанні рішень стосовно опіки над дітьми і використання передбачених нею механізмів дозволяє Договірним Державам максимально перешкоджати неправомірному переміщенню дітей через державні кордони та поновлювати порушені права опіки. Конвенція також є правовою підставою для визнання і виконання іноземних рішень, що стосуються питань здійснення батьківських прав [32].

З метою запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьби із цими явищами, захисту прав дітей, які стали жертвами сексуальної експлуатації та сексуального насильства, сприяння національному та міжнародному співробітництву в боротьбі із сексуальною експлуатацією та сексуальним насильством стосовно дітей, 25 жовтня 2007 року була прийнята Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства [33]. Спрямована захистити дітей від усіх форм сексуального насильства, яке може бути вчинене кимсь із близького оточення жертви (в колі сім'ї, в дитячих закладах або притулках) або невідомою

особою, Конвенція є значним кроком вперед у питаннях профілактики злочинів, захисту жертв та переслідування злочинців – без огляду на країну, в якій було скоєно злочин, – а також міжнародного співробітництва. Конвенція також передбачає заходи для боротьби зі злочинами, скоєними в мережі Інтернет, такими як дитяча порнографія в прямій трансляції (online) та «грумінг» (коли дорослі намагаються вступити в контакт із дітьми або підлітками з сексуальними намірами, наприклад, через чати) [9].

Перший звіт з моніторингу ситуації в 26 країнах, які ратифікували цю Конвенцію, був опублікований Радою Європи 07 грудня 2015 р. Як свідчать дані Ради Європи, кожна п'ята дитина у віці до 18 років стає в Європі жертвою сексуального насильства. У 70–85 % випадків злочинцем є людина, відома дитині, що входить до її «кола довіри». Діти здебільшого приховують свої страждання, тому що бояться говорити про них вголос, і 90 % випадків залишаються невідомими поліції. «Більшість держав не охоплюють усіх можливих винуватців – батьків, друзів або колег, старших братів, друзів, сусідів; і це ставить під загрозу право дитини на безпеку», – сказав голова Комітету Лансароте Брагі Гудбрандсон [34].

Визнаючи те, що домашнє насильство стосовно дітей є поширене явище, а результати досліджень свідчать про зв'язок між домашнім насильством щодо жінок та фізичною жорстокістю щодо дітей і травмою, яку дістає дитина, коли стає свідком насильства в сім'ї, 11 травня 2011 р. була відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Конвенцією визнається, що фізичне, сексуальне або психологічне насильство й жорстокість у стосунках між батьками або іншими членами родини на очах у дітей має для останніх тяжкі наслідки. Виходячи з цього, ст. 26 Конвенції покладає обов'язок щодо врахування прав та потреб дітей при наданні послуг і допомоги жертвам з дітьми, які стали свідками насильства [35].

У діяльності Організації з безпеки і співробітництва в Європі або ОБСЄ (до 1995 року – Рада з безпеки і співробітництва в Європі, або НБСЄ) права дитини також є узаконеним предметом діалогу. Зокрема, Документ Копенгагенської наради Конференції щодо людського виміру НБСЄ 1990 р. був першим у своєму роді, який настільки широко розглядає людський вимір. Він залишається найважливішим джерелом зобов'язань ОБСЄ у сфері людського виміру [16]. Ним встановлено, що захист і заохочення прав людини – одна з основоположних цілей правління, і що визнання цих прав є основою свободи, справедливості і миру. Документ згадує безліч прав людини та основних свобод, які ніколи раніше не розглядалися формально в контексті НБСЄ (тобто право на мирні збори і демонстрації, право на мирне використання своєї власності, права дитини) [36].

Висновки до Розділу 1

1. Було проаналізовано етапи розвитку захисту прав дітей, внаслідок чого було виявлено наступне.

Проблема забезпечення прав дитини має своє історичне коріння., що в стародавні віки статус дітей був досить невизначеним, а в деяких країнах взагалі діти мали статус речей, вони не були суб'єктами правовідносин. В додержавному періоді не відбувалося виокремлення дітей як особливої категорії, проте і в античний період, правове становище дітей не покращилось. Поширення в світі християнства стало переламним моментом в історії людства і саме з ним пов'язується повне переосмислення ставлення до дітей, їх виховання та ролі в суспільстві, заборона та поступове припинення дітовбивства.

Проте, сам розвиток інституту захисту прав дитини бере свій початок з 19 століття, а початком діяльності з міжнародно-правового регулювання в галузі захисту прав дітей вважається створення у 1923 р. Міжнародного союзу порятунку дітей. 16 вересня 1924 було прийнято Декларацію прав дитини (Женевську декларацію), яка і стала першим міжнародним договором про права дітей. У 1959 році Генеральна Асамблея ООН ухвалила Декларацію прав дитини, а вже в 20 листопада 1989 р. одноголосно Генеральною Асамблеєю ООН приймається Конвенція про права дитини, яка стала одним із найбільш фундаментальних документів в сфері прав дитини і з якого бере початок розвиток міжнародного захисту прав дитини, як такого який діє і в наші часи.

2. Після прийняття , Конвенції було прийнято ще низка міжнародно-правових актів, які можна назвати основними в сфері захисту прав дитини. Серед них виділяють наступні: Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці N 182, Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо причетності дітей до збройних конфліктів, Факультативний протокол до

Конвенції про права дитини щодо процедури повідомлень, Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, Конвенція про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей, Конвенція про контакт з дітьми, Конвенція про стягнення аліментів за кордоном, Конвенція про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання, Конвенція про кіберзлочинність, Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та інші.

3. Разом з розвитком міжнародного права прав людини і стандартів захисту прав дитини в рамках ООН розвивається і регіональне законодавство у галузі захисту прав дітей.

Серед регіональних, а саме я європейських актів, в сфері прав дитини варто виокремили наступні: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Європейська соціальна хартія (положення переглянуті в 1996 р.), Європейська конвенція про здійснення прав дітей, Конвенція про контакт з дітьми, Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. З вищезазначеного можна зробити висновок, що розвиток дитячого правозахисту пройшов через багато етапів, від фактично невизнання статусу дитини як особистості, до закріплення статусу на міжнародно-правовому рівні та подальший розвиток механізмів захисту прав дітей як на світовому (універсальна система) так і на регіональному рівнях.

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ

2.1. Діяльність ООН та ЮНІСЕФ в сфері захисту прав дитини

Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН) заснована в 1945 році, сьогодні її членами є 193 держави. Місія та діяльність ООН визначаються цілями і принципами, викладеними в Статуті ООН [37].

Відповідно до статті 1 Статуту ООН, метою організації є підтримка міжнародного миру та безпеки; розвиток дружніх відносин між націями на основі поваги до принципу рівноправ'я і самовизначення народів; здійснення співробітництва для розв'язання міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру та для заохочення й розвитку поваги до прав людини й основних свобод для всіх незалежно від раси, статі, мови та релігії; погодження дій націй для досягнення цих цілей [38].

У зв'язку з повноваженнями, наданими Статутом ООН, і її унікальним міжнародним характером, ООН може приймати рішення з питань, що стоять перед людством в 21-м столітті, таким, як мир і безпеку, зміна клімату, сталий розвиток, права людини, роззброєння, тероризм, гуманітарні та надзвичайні ситуації, гендерна рівність, управління, виробництво продовольства, тощо [37].

ООН надає площадку, де представники кожної країни можуть висловити свої погляди в Генеральній Асамблеї, Раді Безпеки, Економічній і Соціальній Раді та інших органах і комітетах.

Головними органами ООН є Генеральна Асамблея, Економічна і Соціальна Рада, Рада Безпеки, Секретаріат та Міжнародний Суд (ст.7) [38].

Відповідно до Статуту ООН однією з основних цілей даної організації є «утвердження віри в основні права людини, у гідність і цінність людської особистості» .

Статут зобов'язує Генеральну Асамблею як головний дорадчий орган у системі ООН приділяти особливу увагу захистові прав людини, а саме «сприяти

реалізації прав людини й основних свобод для всіх, без розрізнення раси, статті, мови та релігії» (ч.1 п. б) ст. 13) [38].

Особливе місце в сфері захисту прав людини посідає Рада ООН з прав людини (раніше Комісія з прав людини). Її було засновано на підставі рішення ЕКОСОП у 1946 році, а 15 березня 2006 року резолюції 60/251 Генеральної Асамблеї ООН, була перетворена на Раду ООН з прав людини (далі — РПЛ).

Відповідно до цієї резолюції, основним завданням РПЛ є сприяння загальній повазі та захисту прав та основних свобод людини для всіх на справедливій та рівній основі [39].

Серед інституцій та осіб, що займаються правами дітей в рамках універсальної системи, можна виділити: Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Спеціального доповідача ООН з питань торгівлі дітьми, дитячої проституції та порнографії, Офіс Спеціального представника з питань участі дітей у збройних конфліктах, Спеціального представника з питань насильства щодо дітей [40, с.22].

Міжнародний дитячий надзвичайний фонд ООН (United Nations International Children's Emergency Fund – UNICEF), (далі – ЮНІСЕФ) – міжнародна організація створена Генеральною Асамблеєю ООН 11 грудня 1946 з метою сприяння добробуту і захисту здоров'я дітей та юнацтва в країнах, які постраждали від німецько-фашистської агресії або одержували допомогу від *UNRRA* (United Nations Relief and Rehabilitation Administration — Адміністрація допомоги і відбудови Об'єднаних Націй).

Головним завданням ЮНІСЕФ, що було підтверджено резолюцією ГА ООН у 1976, є допомога дітям та юнацтву з країн, що розвиваються.

Діяльність ЮНІСЕФ у галузі захисту прав та інтересів дітей здобула визнання світ, громадськості, 1965 Фонд нагороджено Нобелівською премією миру [41].

Сьогодні офіси фонду є в 190 країнах; вони реалізують свої цілі через програми співпраці, що розроблені разом з урядами країн [42].

Кожен державний офіс (як наприклад Представництво ЮНІСЕФ в Україні) виконує місію ЮНІСЕФ завдяки унікальній програмі співпраці, розробленій із приймаючим урядом. Ця п'ятирічна програма зосереджена на практичних шляхах реалізації прав дітей. Їх потреби аналізуються у звіті про ситуацію, складеному на початку програмного циклу. Регіональні представництва керують цією роботою та надають технічну допомогу сільським офісам у разі потреби.

Загальне управління та адміністрування організації відбувається в штаб-квартирі (в Нью-Йорку, США), де формується глобальна політика щодо дітей. Спеціалізовані відділення включають відділ постачання, що базується в Копенгагені, який пропонує такі основні елементи, як більшість життєзабезпечувальних доз вакцини для дітей у країнах, що розвиваються.

Глобальний центр спільних служб ЮНІСЕФ у Будапешті відповідає за забезпечення людськими ресурсами (персонал), управління персоналом, нарахування заробітної плати, виставлення рахунків, платежі, основні дані та глобальну службу довідки.

ЮНІСЕФ повністю підтримується за рахунок добровільних внесків. Уряди вносять дві третини фінансових ресурсів, громадські організації та близько 6 мільйонів індивідуальних пожертвувань пересічних громадян складають решту фінансових надходжень до Фонду.

Не менш важливу роль в діяльності ЮНІСЕФ відіграють Посли доброї волі ООН та Посланці миру.

Це відомі особистості та визначні діячі, які присвячують свій час тому, щоб привернути увагу громадськості до найгостріших проблем сучасного світу та відстоюють цінності та ідеали Організації Об'єднаних Націй у своїх країнах. Вони здійснюють свою просвітницьку діяльність на місцевому та глобальному рівнях шляхом привернення уваги громад до таких загроз, як, наприклад, зловживання наркотиками або торгівля людьми. Кожен з цих людей зазвичай працює з одною агенцією ООН та свої зусилля спрямовує на вирішення проблем дітей або

біженців, захисту прав людини, на боротьбу зі СНІДом, а також інші питання розвитку [43].

Послами доброї волі ООН є відомі музиканти, спортивні зірки та актори. Завдяки своїй особистій репутації та професійним досягненням, їх статус Посла доброї волі ООН є важливим символом для національної аудиторії. Організація Об'єднаних Націй підтримує Послів доброї волі ООН у привернення ще більшої уваги та підтримки у вирішенні головних проблем. Більшість зірок призначаються Послами доброї волі для окремої агенції ООН. Вони повинні мати бездоганну репутацію, справжній інтерес до гуманітарних проблем та значну популярність [43].

Посли доброї волі ООН призначаються терміном до двох років з можливістю поновлення. Не існує встановлених правил або контрактних зобов'язань з обох сторін, однак проводиться символічна церемонія призначення. Посли доброї волі ООН не отримують заробітну плату, хоча, можуть отримувати символічну платню розміром 1 долар США на рік або еквівалент цієї суми [43].

Вперше, ідея залучення знаменитостей як Послів ООН була втілена у 1950-х роках, коли Голлівудська зірка Денні Кайе була залучена до акції захисту прав дітей. Ініціативу підтримала і відома акторка Одрі Хепберн, яка до кінця свого життя підтримувала ініціативи ЮНІСЕФ як посол доброї волі та допомагала дітям в Ефіопії, Туреччині, Сомалі, В'єтнамі.

На сьогоднішній день Послами доброї волі ЮНІСЕФ є: Ліонель Мессі, Девід Бекхем, Анджеліна Джолі, Крістіна Агілера, Орландо Блум

Керівництвом та моніторингом усієї роботи ЮНІСЕФ є 36-членний Виконавчий комітет, який складається з представників уряду. Вони встановлюють політику, затверджують програми та приймають рішення про адміністративні та фінансові плани та бюджети. Члени обираються Економічною та соціальною радою ООН, як правило, на три роки [44].

ЮНІСЕФ був створений з чіткою метою: працювати з іншими людьми для подолання таких перешкод на шляху дитини, як бідність, насильство, хвороби та дискримінація.

Фонд вживає заходів задля того, аби дати дітям найкращий початок у житті, адже належний догляд у найменшому віці є найміцнішим фундаментом для майбутнього людини [45].

Щороку Офіс готує звіт, в якому зазначає яких результатів було досягнуто протягом року.

Протягом 2018 року було розроблено Стратегічний план на 2018-2021 роки.

Він визначає конкретні результати, які Фонд прагне досягти для дітей разом з партнерами, зокрема в ООН, а також з урядами, громадянським суспільством та приватним сектором. Він визначає стратегії змін та тих, чия підтримка необхідна задля досягнення поставлених цілей.

Вперше Стратегічний план містить загальну главу, яка визначає, як саме буде здійснюватися співпраця разом з іншими фондами та програмами ООН. Також він окреслює курс на наступні чотири роки для досягнення Цілей сталого розвитку до 2030 року - та досягнення кращого світу для кожної дитини.

Основна мета Стратегічного плану ЮНІСЕФ на 2018–2021 рр. - досягти результатів для дітей та молоді, які перебувають у найменш захищеному становищі. Стратегічний план встановлює 5 цільових напрямів.

Кожна дитина має право рости здоровою і сильною.

І все ж бідність, навколишнє середовище, недоїдання та недоступний чи неналежний догляд, здоров'я матері та практики виховання заважають мільйонам дітей виживати та розвиватися. У 2016 році 15000 дітей до 5 років щодня помирали від різноманітних причин - 7000 з яких помирали у перші дні свого життя. Плани розвитку до 2021 року включають: збільшення кількості немовлят, які благополучно народилися в медичних закладах з 25 мільйонів до 120 мільйонів, вакцинованих дітей від пневмонії від 6 до 30 мільйонів, доступу вагітних жінок, які живуть з ВІЛ, до лікування

Кожна дитина має право на освіту та якісні можливості навчання з раннього дитинства до підліткового віку. Плани розвитку до 2021 року включають збільшення з 10 до 50 мільйонів дітей шкільного віку, які будуть мати можливість доступу до початкової та середньої освіти, тощо.

Кожна дитина має право бути захищеною від насильства, експлуатації та жорстокого поводження. Протягом 2016 року, близько 1 мільярда дівчат та хлопців зазнали певної форми насильства, включаючи сексуальне насильство. Майже 750 мільйонів дівчат були примусово видані заміж в дитячому віці, а деякі піддавалися каліцтву жіночих геніталій. Гендерне насильство продовжує залишатися одним із найбільш розповсюджених порушень прав людини у світі. А гуманітарні кризи роблять вразливих дітей ще більш вразливими до шкоди. Саме тому, планується забезпечити зростання відсотку дітей (з 41% до 80%), які будуть мати можливість на воз'єднання зі своїми родинами, догляду в сім'ї або відповідних альтернативних послугах. Окрім того, в планах є збільшення кількості дітей - біженців, переселенців, мігрантів, яку будуть мати доступ, до так званих «захисних послуг», якими їх буде забезпечувати ЮНІСЕФ. Також продовжується процес збільшення кількості країн (з 131 до 157), які будуть надавати безкоштовні та універсальні послуги з реєстрації народжень у системах цивільної реєстрації, щоб надати дітям юридичну особу та допомогти захистити їх від експлуатації.

Кожна дитина має право на проживання у навколишньому середовищі, що сприяє його зростанню та безпеці, включаючи захист від забруднюючих речовин та інших небезпек. І все-таки зміни клімату, слабе місцеве та національне управління, незаплановане урбанізація та недостатня усвідомлення небезпеки, спричиненої екологічними ризиками, включаючи неадекватну систему водопостачання та каналізації, наражає мільйони дітей на потенційну шкоду. Більше 660 мільйонів не мають доступу до покращених джерел питної води, а близько 300 мільйонів дітей проживають у районах з токсичним рівнем забруднення повітря. Тому, ЮНІСЕФ робить все задля того, аби до 2021 року до

людей які мають доступ до безпечних джерел питної води додалось ще 60 мільйонів осіб. А кількість країн, що реалізують національні плани щодо адаптації чи зменшення кліматичних змін, сприятливих для дітей збільшилась від 5 до 25.

Кожна дитина має право реалізувати свій потенціал. І все ж, надзвичайна бідність, географія, конфлікти, дискримінація, відчуження та інші бар'єри стримують мільйони дітей у всьому світі у їх розвитку, і як наслідок - продовжують бідність у поколіннях. На сьогоднішній день майже 385 мільйонів дітей живуть у надзвичайній бідності. Задля боротьби з цим фактором, ЮНІСЕФ планує зменшити кількість дітей які страждають від зубожіння з 385 мільйонів до 77 мільйонів. Також, залучити більшу кількість дітей, які будуть залучені у програми переказу готівкових коштів для розвитку від ЮНІСЕФ. І також, збільшити кількість країн, у яких наявні національні системи для вимірювання та звітування про багатовимірну бідність дітей.

Проте, ЮНІСЕФ акцентує увагу на двох найбільш пріоритетних завданнях: гуманітарне реагування та гендерна рівність, оскільки у Фонді вважають, що це «...найефективніший спосіб досягти стійкого прогресу у всіх сферах нашої роботи, а тому, що стійкі громади та уповноважені дівчата та жінки є необхідними умовами для сталого розвитку».

Гуманітарна робота ЮНІСЕФ є основою їх місії та мандату. Але у світі, де кризи та конфлікти збільшуються за частотою, гостротою та тривалістю, гуманітарна робота повинна також допомогти закласти основу довгострокової стійкості громад та сімей - шляхом зміцнення систем охорони здоров'я та захисту, надання сім'ям грошових переказів на управління в умовах криз та надання навчання та підтримки дітям, які потрапили у надзвичайні ситуації. У той же час робота ЮНІСЕФ з розвитку повинна сприяти зниженню потреб, вразливих ситуацій та ризиків у довгостроковій перспективі для захисту дітей від майбутніх потрясінь [46].

У 2018 році вже був підготовлений річний звіт ЮНІСЕФ, в якому у звіті детально описуються результати, яких ЮНІСЕФ досяг у 2018 році разом із партнерами та прихильниками, відданою глобальною робочою силою та самими дітьми та молоддю.

Також надана інформація, щодо кампаній ЮНІСЕФ за 2018 рік, які спрямовані на покращення виживання та здоров'я дітей, розширення програм розвитку раннього віку, припинення насильства над дітьми та підтримку молодих мігрантів та біженців.

Як підсумок першого року Стратегічного плану ЮНІСЕФ на 2018–2021 роки, у звіті окреслюються зусилля щодо захисту прав кожної дитини, відкриття нових можливостей для дітей та молоді, підвищення ефективності та зміцнення зв'язків ЮНІСЕФ з партнерами, та фінансове управління.

Серед багатьох інших досягнень у 2018 році у доповіді зазначається, що ЮНІСЕФ надав допомогу задля народження в медичних закладах 27 мільйонів дітей, три дози вакцини Pentavalent (комбінована вакцина для профілактики 5 найбільш небезпечних дитячих захворювань, таких як : дифтерії та правця, коклюшу, поліомієліту та ін.) для 65,5 мільйонів дітей, освіту для 12 мільйонів дітей та лікування для 4 мільйонів дітей з важким гострим недоїданням.

У той же час організація відповіла на 285 гуманітарних надзвичайних ситуацій у 90 країнах [47].

У 1990 році міжнародне занепокоєння високим рівнем сексуальної експлуатації та торгівлі дітьми призвело до призначення Спеціального доповідача ООН, що уповноважений розслідувати експлуатацію дітей в усьому світі, надавати доповіді Генеральній Асамблеї та Раді з прав людини, готувати рекомендації щодо захисту прав дітей.

Варто зауважити, що це єдиний мандат в системі спеціальних процедур ООН з фокусом виключно на права дітей.

Спеціальний доповідач відвідував Україну в 2006 році, за результатами був підготовлений звіт [48].

Спеціальний доповідач ООН з питань торгівлі та сексуальної експлуатації дітей доручений аналізувати корінні причини продажу та сексуальної експлуатації дітей, виявляти нові закономірності явищ, обмінюватися передовою практикою боротьби з нею, просувати заходи щодо її запобігання та давати рекомендації для реабілітації дітей-жертв продажу та сексуальної експлуатації.

Як вже було зазначено раніше, мандат Спеціального доповідача був створений у 1990 році і є єдиним мандатом системи спеціальних процедур ООН, яка має виключну спрямованість на дітей.

Спеціальний доповідач має чотири основні види діяльності, а саме: відвідування країн, надсилання індивідуальних скарг, написання тематичних доповідей та проведення інформаційно-пропагандистської діяльності з метою сприяння та захисту прав людини дітей [49].

Проблема захисту дитинства через підвищену вразливість та дискримінацію особливо посилюється в умовах кризових ситуацій, зокрема під час збройних конфліктів. Саме тому Генеральною Асамблеєю ООН, після публікації у 1996 р. Звіту Грачі Махель під назвою "Вплив збройного конфлікту на дітей", був створений мандат Спеціального представника Генерального секретаря у справах дітей та збройних конфліктів [50].

Роль Спеціального представника у справах дітей та збройних конфліктів полягає у посиленні захисту дітей, постраждалих від збройних конфліктів, підвищенні рівня обізнаності, сприянні збору інформації про становище дітей, постраждалих у війні, та сприянні міжнародному співробітництву для покращення їх захисту.

Він щорічно звітує перед Генеральною Асамблеєю та Радою з прав людини і ставить перед політичними органами, такими як Рада Безпеки ООН, а також відповідними урядами виклики, з якими стикаються діти на війні, задля підтримки даного питання «на слуху» серед ключових осіб, які приймають рішення, а також задля забезпечення політичної та дипломатичної взаємодії.

Зокрема, було виявлено шість серйозних порушень, що стосуються дітей у конфліктні періоди: вербування та використання дітей, вбивство та каліцтво дітей, сексуальне насильство над дітьми, напади на школи та лікарні, викрадення дітей, відмова в доступі до гуманітарної допомоги.

Починаючи з 1999 року, систематичне залучення Ради Безпеки ООН твердо поставило становище дітей, постраждалих від збройного конфлікту, як питання, що зачіпає мир і безпеку. Рада Безпеки створила міцні рамки та надала Управлінню Спеціального представника інструменти для реагування на порушення дітей [51].

Рада Безпеки прийняла резолюції, з пропозиціями до ООН щодо вжиття відповідних заходів, зокрема: збирати та перевіряти інформацію, яка детально описує, де та як діти постраждали від збройного конфлікту, використовувати цю інформацію у щорічному звіті Генерального Секретаря щодо дітей та збройних конфліктах, представленому Раді Безпеки, називати учасників конфлікту, які здійснюють порушення, які є ініціаторами для переліку, вести діалог із переліченими урядами та збройними групами для розробки Планів дій для зупинки та запобігання порушенням дітей.

План дій - це письмова, підписана зобов'язання між Організацією Об'єднаних Націй та сторонами щодо конфлікту, зазначена у щорічному звіті Генерального секретаря щодо дітей та збройних конфліктах.

Кожен план дій окреслює конкретний, обмежений у часі захід щодо припинення порушень щодо дітей, звільнення та возз'єднання дітей з їхніми сім'ями, а також запровадження законодавства, інструментів та механізмів для запобігання майбутнім порушенням та притягненню до відповідальності винних.

Наприклад, угода про припинення вербування та використання дітей урядовими силами може включати такі дії: видавати накази військового командування, що забороняють вербування та використання дітей, криміналізувати вербування та використання дітей, інтегрувати механізми

перевірки віку в процедурах відбору персоналу, відпустити усіх дітей, що перебувають у лавах силовиків, забезпечити реінтеграцію дітей у цивільне життя.

2.2 Роль Ради Європи у дотриманні та захисті прав дітей

Рада Європи захищає та просуває права людини кожного, включаючи дітей. Спираючись на Конвенцію ООН про права дитини, Європейську конвенцію про права людини та інші правові стандарти, Рада Європи сприяє і захищає права 150 мільйонів дітей у Європі.

Що стосується "європейського права на права дітей", то увага приділяється основним джерелам права (договори, конвенції, вторинне законодавство та прецедентне право), запроваджені Радою Європи (далі – РЄ) та Європейським Союзом (далі – ЄС). У відповідних випадках посиляються на інші європейські джерела, які впливають на розвиток європейського законодавства про права дітей, включаючи ключові політичні документи, настанови чи інші не зобов'язуючі / м'які правові документи.

Діти є власниками прав, а не просто об'єктами захисту. Вони є бенефіціарами всіх прав людини/основоположних прав та суб'єктами спеціальних правил, враховуючи їх специфічні характеристики.

Відповідно до міжнародного права, Конвенцією ООН про права дитини, а саме статтею 1 встановлено, що «дитиною є кожна особа віком до вісімнадцяти років» [14].

Це юридичний параметр, який наразі використовується також і у Європі, для визначення того, ким є дитина.

Відповідно до законодавства ЄС, не існує єдиного формального визначення поняття "дитина", передбаченого договором, чи наявним у судовій практиці.

Визначення дитини може значно відрізнятись за законодавством ЄС, залежно від регуляторного контексту. Наприклад, законодавство ЄС, що регулює права на вільний рух громадян ЄС та членів їхніх сімей, визначає "дітей" як "прямих нащадків, які не досягли 21 року або перебувають на утриманні", по суті,

керуючись біологічною та економічною ознакою на протипагу ознаці, що базується на поняття неповноліття [52].

Відповідно до законодавства Ради Європи, більшість актів, що стосуються дітей, використовують визначення, що передбачено Конвенцією ООН про права дитини. Наприклад, пункт d статті 4 Конвенції Ради Європи про протидію торгівлі людьми [53] або пункт а статті 3 Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція) [54].

Рада Європи має надзвичайно широку базу текстів із встановлення стандартів, метою яких є сприяння та захист прав дітей, включаючи захист від усіх форм насильства. Найважливіші з них - це конвенції, які мають юридично обов'язковий ефект і тому називаються правовими нормами.

На відміну від ЄС, з моменту свого заснування Рада Європи має чіткий мандат на захист та просування прав людини. Основним його договором про права людини, ратифікованим усіма країнами-членами Ради Європи, є Конвенція про захист прав людини та основних свобод або Європейська конвенція про права людини застосовується однаково до всіх осіб, включаючи дітей. Стаття 8 Конвенції, яка гарантує право на повагу до приватного та сімейного життя, є особливо важливою статтею для захисту прав дітей і часто застосовується у випадках, коли це стосується дітей [23].

Конвенція також містить і конкретні посилання на дітей.

Наприклад, Стаття 5 (1) (d) передбачає затримання неповнолітнього на підставі законного рішення з метою застосування наглядових заходів виховного характеру або законне затримання неповнолітнього з метою допровадження його до компетентного органу [23]. Стаття 6 (1) обмежує право на справедливі та громадські слухання, якщо це в інтересах неповнолітніх.

Окрім того, конвенцією був створений Європейський суд з прав людини, що дозволяє жертвам порушень прав людини подавати заяви до суду проти 47 держав, які мають зобов'язання відповідно до Конвенції.

Використовуючи інтерпретаційні підходи, орієнтовані на позитивні зобов'язання, притаманні положенням ЄСПЛ, було розроблено велику судову прецедентну практику, що стосується прав дітей, включаючи часті посилання на Конвенцію.

Європейська соціальна хартія передбачає захист соціальних прав із особливим забезпеченням прав дітей. Він містить два положення, що мають особливе значення для прав дітей. Стаття 7 встановлює обов'язок захисту дітей від економічної експлуатації. Стаття 17 вимагає від держав вживати всіх відповідних та необхідних заходів, спрямованих на те, щоб діти отримували необхідну допомогу, освіту та навчання (включаючи безкоштовну початкову та середню освіту), захищали дітей та молодих людей від халатності, насильства чи експлуатації та забезпечити захист дітей, позбавлених підтримки сім'ї [55].

Виконання Хартії контролюється Європейським комітетом соціальних прав, який складається з незалежних експертів, які приймають рішення про відповідність національного законодавства та практики Європейському комітету з питань соціальних прав або шляхом колективної процедури подання скарг або національної процедури звітності.

Європейська конвенція про запобігання катуванню та нелюдському чи принизливому поводженню чи покаранню забезпечує позасудові профілактичні механізми для захисту затриманих від катувань та нелюдського чи принизливого поводження або покарання [56].

Він заснований на системі візитів Європейського комітету з питань запобігання катуванню та нелюдському або принизливому поводженню чи покаранню, який часто відвідує місць позбавлення волі з метою оцінки способу поводження з особами, позбавленими волі, зокрема ізолятори для неповнолітніх [57].

Конвенція Ради Європи про запобігання та протидію насильству над жінками та домашньому насильству (Стамбульська конвенція) вимагає від держав-учасниць запобігати насильству над жінками та дітьми, захищати жертв та

переслідувати винних. Конвенція запроваджує низку кримінальних злочинів за фізичне, сексуальне та психологічне насильство, за які потрібні суворіші вироки, коли злочин вчинений проти дитини чи в її присутності [35].

Конвенція Ради Європи про боротьбу з торгівлею людьми має на меті запобігти торгівлі людьми, захистити жертв торгівлі людьми, переслідувати торговців людьми та сприяти координації національних дій та міжнародного співробітництва. Конвенція передбачає спеціальні заходи та процедури для дітей в контексті ідентифікації жертв і вимагає, щоб допомога, яка надається дітям-жертвам, була адаптована до їх особливих потреб [58].

Конвенція про кіберзлочинність (Будапештська конвенція) встановлює загальний підхід до криміналізації злочинів, пов'язаних з комп'ютерними системами, і має на меті зробити кримінальне розслідування щодо таких правопорушень більш ефективним. Відповідно до цієї конвенції, всі поведінки, що стосуються дитячої порнографії, повинні бути визнані кримінальним злочином у державах-учасниць [59].

Конвенція про захист даних забезпечує дотримання основних прав людини щодо обробки персональних даних. Діти є власниками прав на захист даних відповідно до цієї конвенції, і особлива увага повинна бути приділена повноваженням дітей здійснювати ці права [60].

Крім того, РЄ прийняла низку договорів, які стосуються цілого ряду конкретних проблем прав дітей. До них належать наступні акти.

Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства прийнята в 2017 році в Іспанії, на сьогоднішній день, є найбільш амбітним та всеосяжним міжнародним (потенційно універсальним) правовим інструментом захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

Його розробники взяли за вихідний пункт відповідні стандарти ООН та Ради Європи, поширивши їх на всі можливі види сексуальних злочинів проти дітей [61].

Конвенція Лансароте визначає злочинами наступні діяння над дітьми, передбачені статтями 18-23: сексуальне насильство, дитяча проституція, дитяча порнографія, участь дитини у порнографічних діяннях, розбещення дітей, підбурювання дітей задля досягнення сексуальних цілей (також відоме як "онлайн-грумінг") [62].

Конвенція вимагає криміналізації всіх видів сексуальних злочинів проти дітей. В ньому визначено, що держави в Європі та за її межами повинні приймати конкретні законодавчі акти та вживати заходів щодо запобігання сексуальному насильству, захисту дітей-жертв та притягнення до відповідальності винних осіб [63].

Задля контролю за тим, чи ефективно Сторони здійснюють Лансаротську конвенцію був створений спеціальний орган - Комітет Сторін Конвенції про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, так званий «Комітет Лансароте».

Для цього Комітет оцінює інформацію, яку надали національні органи влади та інші джерела у своїх відповідях на анкети, розроблені самим Комітетом. Ця процедура моніторингу ділиться на раунди, кожен раунд, що стосується теми, починаючи з сексуального насильства в колі довіри.

Конвенція про усиновлення дітей (переглянута у 2008 році) забезпечує порядок, при якому національне законодавство щодо захисту дітей застосовується не тільки при усиновленні дітей самої держави-учасниці, а й при усиновленні в будь-якій державі-учасниці дітей з іншої держави-учасниці [64].

Конвенція містить звід основоположних принципів, що регулюють практику усиновлення, які кожна із Договірних Сторін зобов'язується ввести в своє національне законодавство.

Відповідно до Конвенції, усиновлення має бути здійснено за рішенням судового чи адміністративного органу. Дане рішення має бути прийнято батьками по добрій волі. Усиновлення має відповідати інтересам дитини.

Крім того, після усиновлення: усиновитель щодо усиновлюваної особи має всі права і зобов'язання, які батько або мати мають відносно дитини, яка народилася в законному шлюбі, в справах у спадок усиновлена дитина має ті ж права, як якщо б він був дитиною усиновителів, народженим в законному шлюбі, усиновлена дитина отримує громадянство усиновителів батьків в полегшеному порядку.

Після того, як Конвенція була переглянута у 2008 році в ній були закріплені наступні нові положення: обов'язкове отримання згоди батька, навіть в разі, якщо дитина народжена поза шлюбом, обов'язкове отримання згоди дитини, якщо він знаходиться в досить свідомому віці, визнання права усиновлення різностатевими парами, які оформили свої стосунки поза шлюбом, в державах, де визнаються такі партнерства, а також за неодруженими і незаміжніми людьми.

Крім того, Конвенція залишає на розсуд держав право дозволяти усиновлення одностатевим парам, які живуть разом і мають міцні відносини. Також, в новій конвенції краще дотриманий баланс між правом дитини на отримання інформації про своє походження і правом біологічних батьків на анонімність.

Мінімальний вік усиновителів повинен встановлюватися між 18 і 30 роками, а найкраща різниця у віці між усиновителями і всиновлювати повинна бути не менше 16 років [64].

Метою норм, викладених у Конвенції про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом є приведення правового статусу дітей, народжених поза шлюбом, у відповідність із правовим статусом дітей, народженими у шлюбі, що буде сприяти гармонізації відповідного законодавства Договірних Сторін.

Головні положення Конвенції стосуються усиновлення дитини батьком або матір'ю, визнання, невизнання і спірність батьківства, відповідальності за батьківство і прав дітей на спадщину.

Конвенцією, а саме статтею 2, передбачено, що встановлення материнства стосовно кожної народженої поза шлюбом дитини ґрунтується виключно на факті

народження дитини, а батьківство (ст.3) стосовно народженої поза шлюбом дитини може бути підтверджене або встановлене шляхом добровільного визнання або за рішенням.

І головне, що батько і мати позашлюбної дитини мають такі самі обов'язки її утримувати, які якби дитина була народжена в шлюбі (ст.6) [65].

Контакт з дітьми та можливі обмеження в зв'язку з тим, коли це розглядається як необхідний захід, що відповідає найкращим інтересам дитини, являє собою важливу проблему в державах-членах Ради Європи саме тому, було прийнято Конвенція про контакт щодо дітей.

Питання, пов'язані із здійсненням контактів, викликають серйозні суперечки в багатьох країнах. Деякі батьки, іноді обґрунтовано, не бажають надавати право на контакт, в той час як інші позбавлені можливості отримання або підтримки будь-якого типу контактів зі своєю дитиною. Спори, пов'язані з контактом з дітьми, часто носять тривалий і болісний характер для відповідних сторін і породжують проблеми щодо прийняття, зміни і виконання судових постанов, що відносяться до контакту із дітьми. Крім того, міжнародний характер сімейних відносин і труднощі, пов'язані з проживанням людей у різних країнах, що викликає необхідність застосування різних правових систем, відмінності в мовах і в культурі, - і це лише деякі з проблем, пов'язаних з транскордонними контактами.

Саме тому, була створена Конвенція про контакт щодо дітей Метою якої є вдосконалення деяких аспектів права на національні та транскордонні контакти та, зокрема, уточнення і зміцнення основоположного права дітей і їх батьків на підтримання контактів на регулярній основі. Це право може бути розширено, в разі необхідності, і включати контакти між дитиною та іншими особами, крім його або її батьків, зокрема, якщо дитина має родинні зв'язки з такою особою.

У зв'язку з цим Конвенція спрямована на визначення загальних принципів, що застосовуються до постанов про контакти, а також встановлення відповідних запобіжних заходів і гарантій для забезпечення належного здійснення таких контакту й негайного повернення дітей після закінчення спілкування. Конвенція

встановлює співпрацю між усіма відповідними органами і владою, що займаються постановами про контакти, а також зміцнює виконання відповідних наявних міжнародних правових документів у цій галузі [66].

Конвенція про здійснення прав дітей спрямована на захист основних інтересів дітей. Вона встановлює ряд процедурних заходів, з тим щоб дати дітям можливість користуватися своїми правами. Конвенція засновує Постійний комітет, який повинен буде тримати під контролем всі проблеми, пов'язані з її виконанням.

Конвенція передбачає заходи, які покликані зміцнювати права дітей, зокрема в ході судових розглядів у сімейних справах. Судова влада або особа, уповноважена виступати в суді від імені дитини, має ряд обов'язків, спрямованих на полегшення здійснення дитиною своїх прав. Діти отримують можливість реалізовувати свої права (наприклад, право бути поінформованими і право висловлювати свої погляди) або самі, або через інших осіб чи інші органи.

Серед випадків судового розгляду сімейних справ особливий інтерес для дітей представляють опікунство, місце проживання, доступ до дитини, питання спорідненості, законнароджених, усиновлення, судовий нагляд, управління власністю дитини, догляд, позбавлення або обмеження батьківських прав, захист від жорстокого або такого, що принижує гідність, поводження, медичне лікування.

Кожна Договірна Сторона повинна вказати принаймні три категорії судового розгляду по сімейних справах, на які вона погоджується поширити для себе дію Конвенції. Даний європейський правовий інструмент покликаний також полегшити імплементацію Договірних Сторін Конвенції ООН про права дитини [67].

2.3. Роль неурядових організацій як правозахисних механізмів з дотримання прав дитини

Термін «неурядовий» або «некомерційний», зазвичай використовується для позначення категорії організацій, які складають частину громадянського суспільства [68]. Як зазначають автори посібника з освіти в області прав людини для молоді: «такі організації, як правило, характеризуються тим, що метою їх існування є не фінансовий прибуток, а щось інше.» Однак це «щось» може включати безліч цілей і найрізноманітніші ініціативи і дії.

«Коло неурядових організацій включає як невеликі ініціативні групи, що виникають, наприклад, у зв'язку з якимись природоохоронними проблемами або конкретними порушеннями прав людини, так і благодійні організації в сфері освіти, притулки для жінок, культурні асоціації, релігійні організації, юридичні фонди, програми гуманітарної допомоги (цей список можна продовжити), і, нарешті, величезні міжнародні організації з сотнями відділень і тисячами членів в різних частинах світу», зазначають автори посібника [68].

Практично на будь-якому рівні, де робляться спроби захистити гідність окремих громадян від посягань державної влади, неурядові організації відіграють вирішальну роль: борючись з окремими порушеннями прав людини, або безпосередньо, або звертаючись з приводу «знакових» випадків до відповідних судових органів, надаючи пряму допомогу тим, чиї права були порушені, домагаючись змін в національному, регіональному і міжнародному праві, сприяючи вдосконаленню змісту цих законів, поширюючи серед населення знання про права людини і культивуючи повагу до них [68].

Внесок неурядових організацій важливий не тільки з точки зору досягнутих результатів, і, відповідно, вселяючого ними оптимізму щодо захисту прав людини в нашому світі, а й тому, що такі організації в самому прямому сенсі представляють собою засіб захисту, доступне як для окремих людей, так і для груп осіб у всьому світі. Вони - як і багато інших організацій - управляються і координуються приватними особами, але крім цього їх сила в чималому ступені

обумовлена добровільною підтримкою їх справи іншими членами суспільства. Цей факт додає їм особливу значущість в очах тих людей, які хотіли б внести свій внесок у поліпшення ситуації з правами людини в світі.

Більшість організацій, які проголосили себе «правозахисними», як правило, займаються захистом цивільних і політичних прав. Найбільш відомими з таких організацій, щонайменш на міжнародній арені, є «Міжнародна Амністія», «Хьюмен Райтс Вотч» (Human Rights Watch), «Міжнародна федерація за права людини», «Хьюмен Райтс Ферст» (Human Rights First) і «Інтерайтс» (InterRights) [68]. Але детальніше зупинимось на організаціях які займаються захистом прав дітей. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, існує ряд міжнародних та регіональних організацій, які працюють у сфері попередження нанесенню шкоди дитині, зокрема до них можна віднести:

International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect (ISPCAN) (укр. Міжнародне товариство з питань запобігання жорстокому поводженню з дітьми та бездоглядству) - недержавна організація, яка прагне підтримати людей та організації, які працюють над захистом дітей від жорстокого поводження та зневаги у всьому світі.

Safe Kids Worldwide - це глобальна мережа організацій, присвячена запобіганню ненавмисних дитячих травм. Safe Kids об'єднує експертів з охорони здоров'я, глобальних корпорацій, фондів та урядових організацій для створення нових ініціатив з безпеки дітей та підтримки існуючих в країнах.

The European Child Safety Alliance (укр. Європейський альянс з безпеки дітей) є ініціативою Європейської асоціації з питань захисту прав споживачів щодо просування системи профілактики дитячого травматизму по всій Європі. Місія Альянсу - підвищити якість життя дітей завдяки силі розуму, солідарності та співчуття.

The Child Accident Prevention Foundation of Southern Africa (CAPFSA) (укр. Фонд запобігання нещасним випадкам з дітьми у Південній Африці) сприяє оптимальному здоров'ю та розвитку всіх дітей за допомогою своєї програми

Childsafe. CAPFSA має на меті зменшити навмисні та ненавмисні травми різного ступеня тяжкості за допомогою досліджень, освіти, екологічних змін та рекомендацій законодавства. Для досягнення цього CAPFSA працює у співпраці з урядовими, галузевими, неурядовими та громадськими організаціями, громадськими групами та окремими людьми [69].

Ще однією організацією із дитячого правозахисту є Child Right International. Це неурядова організація, яка займається просуванням та захистом притаманної гідності кожної дитини. Вони працюють не лише над реалізацією основних прав дітей, але і над тим, щоб створити «виховне середовище» для розвитку особистостей унікальних здібностей і талантів. З моменту свого заснування в 1997 році Child Rights International веде боротьбу за реалізацію цих прав [70].

Неурядові організації можуть намагатися брати участь у захисті прав людини на багатьох різних напрямках і рівнях, і відповідно до характеру їх цілей будуть змінюватися застосовувані ними стратегії: вони можуть бути більш загальними або більш конкретними, довгостроковими або короткостроковими, місцевого, загальнонаціонального або міжнародного масштабу і т.д.

Як саме вони впливають на процес? По-перше, шляхом безпосередньої допомоги. Загальною відмінною рисою неурядових організацій, що діють у сфері соціальних і економічних прав, є надання прямої допомоги жертвам порушень прав людини в тій чи іншій формі. Це може бути гуманітарна допомога, захист або навчання нової професії. Якщо право захищене законом, це може бути юридична допомога або консультації з питань подачі позову. Однак у багатьох випадках пряма допомога потерпілому від порушення прав людини або є неможливою, або є не кращим способом використовувати ресурси правозахисної організації. У таких випадках, а їх, очевидно, більшість, неурядові організації повинні працювати на перспективу і знаходити інші шляхи, щоб або виправити ситуацію з порушенням прав, або запобігти появі подібних ситуацій в майбутньому.

По-друге, шляхом збору достовірної інформації. Якщо і є якась базова стратегія, на якій ґрунтуються різні форми діяльності неурядових організацій, то це, мабуть, прагнення «затаврувати» тих, хто творить несправедливість. Дуже часто уряду можуть ухилятися від зобов'язань за підписаними ними міжнародних угод або від інших правових стандартів, тому що результати їхньої політики просто невідомі широкому загалу. Збір такої інформації і її використання для того, щоб «затаврувати» уряду, необхідні для притягнення винних до відповідальності, і тому часто застосовуються неурядовими організаціями. Вони намагаються чинити тиск на громадськість і на уряди, виявляючи випадки, що волають до людського почуття справедливості, а потім зраджують їх гласності.

На додаток до демонстрацій підтримки або громадського обурення, неурядові організації також можуть проводити неофіційні зустрічі або брифінги для посадових осіб. Іноді простий загрози зробити що-небудь надбанням гласності буває досить, щоб домогтися змін у політиці або практиці, як показано в наведеній нижче історії. Якщо колись для цього використовувалися касети, плакати або факс, тепер для цього служать кампанії електронних розсилок і подачі петицій, Інтернет-сайти, блоги та соціальні мережі. Взагалі, чим ширше підтримка з боку громадськості або якихось інших впливових інститутів (наприклад, іншого уряду), тим більша ймовірність, що кампанія досягне своєї мети. Навіть якщо неурядові організації не завжди вдаються до такої підтримки безпосередньо, вказівки на можливість мобілізації проти уряду широкого народного руху буває досить, щоб до їх голосу прислухалися.

По-третє, освіта в галузі прав людини та підвищення обізнаності. Багато правозахисних організацій займаються, щонайменш, в якості одного з напрямків своєї діяльності, інформуванням громадськості або освітньою роботою. Розуміючи, що основу їх підтримки становить широка громадськість, організації намагаються донести до окремих людей якомога більше інформації про проблеми, пов'язані з правами людини. Чим краще люди інформовані про ці проблеми і про методи захисту прав людини, тим більша ймовірність їх дотримання, що, в свою

чергу, дає більше можливостей мобілізувати підтримку в разі конкретних порушень прав людини. Саме ця підтримка, реальна або потенційна, лежить в основі успіхів неурядових організацій в справі оздоровлення правового середовища [68].

Висновки до Розділу 2

1. Проаналізувавши діяльність ООН в сфері захисту прав дитини ми прийшли до наступних висновків. Однією з основних цілей Організація Об'єднаних Націй, відповідно до Статуту, є «утвердження віри в основні права людини, у гідність і цінність людської особистості».

Серед інституцій та осіб, що займаються правами дітей в рамках універсальної системи, виділяють: Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Офіс Спеціального представника з питань участі дітей у збройних конфліктах Спеціального доповідача ООН з питань торгівлі дітьми, дитячої проституції та порнографії та Спеціального представника з питань насильства щодо дітей. ЮНІСЕФ був створений з чіткою метою: працювати з іншими людьми для подолання таких перешкод на шляху дитини, як бідність, насильство, хвороби та дискримінація. Дана організація є найбільшою, діяльність якої спрямована на захист прав дітей. На сьогоднішній день офіси фонду наявні в 190 країнах, де вони реалізують свої цілі через програми співпраці, що розроблені разом з урядами країн. Кожен державний офіс покликаний виконувати місію ЮНІСЕФ завдяки унікальній програмі співпраці, розробленій із приймаючим урядом.

Не менш важливу роль в діяльності ЮНІСЕФ відіграють Посли доброї волі ООН та Посланці миру.

Нещодавно було розроблено Стратегічний план на 2018-2021 роки. Ця програма зосереджена на практичних шляхах реалізації прав дітей. Їх потреби аналізуються у звіті про ситуацію, складеному на початку програмного циклу. Стратегічний план встановлює 5 цільових напрямів, в цьому плані серед них наявні: здоров'я, освіта, захист від усіх форм насильства, право на безпечне навколишнє середовище, реалізація власного потенціалу.

2. Дослідивши роль Ради Європи, було виявлено що дана організація захищає та просуває права людини кожного, включаючи дітей, а саме близько 150 мільйонів дітей у всій Європі. Діяльність цього органу є сферою підвищеного інтересу, оскільки і Україна є її членом, тому результати її діяльності напряду пов'язані з розвитком дітей України. В своїй діяльності Рада Європи спирається на Конвенцію ООН про права дитини, Європейську конвенцію про права людини та інші правові стандарти. Серед конвенцій, які покликані захищати прав дітей варто виокремити наступні: Конвенція про здійснення прав дітей, Конвенція про контакт щодо дітей, Конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом, Конвенція про усиновлення дітей (переглянута у 2008 році), Лансаротська конвенція, Стамбульська конвенція.

3. Було проаналізовано роль неурядових організацій як правозахисних механізмів з дотримання прав дитини і зроблено наступні висновки.

Місцеві та міжнародні неурядові організації є головною силою у захисті та просуванні прав дітей. Їх внески можуть включати функції з підвищення обізнаності та «сторожових» функцій, дослідження та документацію та проекти розширення можливостей громади. Внесок неурядових організацій важливий не тільки з точки зору досягнутих результатів, але і через те, що являє собою спосіб захисту прав доступний для «звичайних» людей будь-якої професії по всьому світі. Найбільш відомими з таких організацій, щонайменш на міжнародній арені, є «Міжнародна Амністія», «Хьюмен Райтс Вотч» (Human Rights Watch), «Міжнародна федерація за права людини», «Хьюмен Райтс Ферст» (Human Rights First) і «Інтерайтс» (InterRights).

А серед організацій, які займаються конкретно захистом прав дітей можна виокремити наступні: International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect (ISPCAN) (укр. Міжнародне товариство з питань запобігання жорстокому поведженню з дітьми та бездоглядству), Safe Kids Worldwide, The European Child Safety Alliance, The Child Accident Prevention Foundation of Southern Africa, є Child Right Interntional.

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДІТЕЙ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

3.1. Проблеми дотримання прав дитини в цифровому середовищі

Цифрове середовище створює як можливості, так і ризики для добробуту дітей та використання їх прав. Дітям та оточуючим людям потрібно надати навички, щоб вони могли безпечно орієнтуватися в цьому середовищі та використовувати його на повну користь.

Дітям потрібен спеціальний захист в Інтернеті, і їх потрібно навчати, як запобігати небезпеці та як отримати максимальну користь від використання Інтернету. Для цього їм необхідно стати цифровими громадянами, щоб не стати жертвою так званих інтернет-злочинів, зокрема кібер-булінгу, Інтернет-грумінгу, тощо.

При правильній освіті та злагоджених зусиллях від імені держав-членів, постачальників послуг Інтернету та освітян діти можуть навчитися успішно уникати цих ризиків та користуватися багатьма можливостями Інтернету.

Рада Європи активно займається даним питанням. Фокус на права дітей в Інтернеті включає Стратегія Ради Європи щодо прав дитини (2016-2021), яка підкріплена нещодавно прийнятою Рекомендацією CM / Rec (2018) 7 Комітету Міністрів державам-членам стосовно Настанови щодо поваги, захисту та виконання прав дитини в цифровому середовищі.

Відділ захисту прав дітей Ради Європи має на меті інтегрувати права дітей у всі аспекти роботи Ради Європи у сфері захисту даних, засобів масової інформації та управління Інтернетом. Наступні підрозділи та комітети інтегрували акценти на дітей у своїх діях у галузі захисту даних, засобів масової інформації, кіберзлочинності та управління Інтернетом: Комітет з питань кіберзлочинності, Відділ кіберзлочинності, Підрозділ захисту даних, Керівний комітет з питань медіа та інформаційного суспільства, Керівний комітет з питань медіа та інформаційного суспільства, Комітет Лансароте, Молодіжний сектор, рух без

ненависті, Уповноважений Ради Європи з прав людини, Управління демократичного громадянства та освіти.

Рада Європи прийняла кілька правових стандартів з метою посилення захисту прав людини в Інтернеті, які включають захист прав дітей в Інтернеті. Ці правові документи є обов'язковими для держав-членів і встановлюють загальні мінімальні стандарти їх спільних зусиль щодо захисту прав людини в Інтернеті [71].

У рамках Європейської конвенції про права людини, Європейський суд з прав людини розробив прецедентну практику з прав людини в Інтернеті. Приклади порушених прав у таких випадках включають право на повагу до приватного та сімейного життя (стаття 8) та свободу вираження поглядів (стаття 10). Суд опублікував інформаційний бюлетень, який підсумовує всі провідні справи в галузі техніки та прав людини [72].

Конвенція про кіберзлочинність (Будапештська конвенція) встановлює загальний підхід до криміналізації злочинів, пов'язаних з комп'ютерними системами, і має на меті зробити кримінальне розслідування щодо таких правопорушень більш ефективним. Згідно з конвенцією, будь-яка поведінка, що стосується дитячої порнографії, повинна бути визнана кримінальним злочином державами-учасниками [73].

Сексуальна експлуатація та сексуальне насильство є одними з найгірших форм насильства щодо дітей. За даними ЮНІСЕФ, близько 2 мільйонів дітей використовують в «секс-індустрії» щороку. В Інтернеті розміщено більше 1 мільйона зображень 10-20 тисяч дітей, над якими вчинено сексуальне насильство. Лише деяких з цих дітей було впізнано. Більшість з них є безіменними та покинутими, вони продовжують піддаватися насильству.

Не існує жодних статистичних даних про розмах сексуального насильства щодо дітей в Європі, але добре відомо, що число зареєстрованих випадків не відповідає числу реальних справ. За наявними даними, в Європі сексуальне насильство щодо дітей відбувається найчастіше в сім'ї і скоюється особами,

близькими до дитини, або в соціальному оточенні дитини. Захист дітей від насильства і, особливо, сексуального насильства є вже давно пріоритетом Ради Європи [74].

Саме тому була прийнята, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція). Дана конвенція, в 1 статті закріплює цілі, а саме запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами, захист прав дітей, які стали жертвами сексуальної експлуатації та сексуального насильства, сприяння національному та міжнародному співробітництву в боротьбі із сексуальною експлуатацією та сексуальним насильством стосовно дітей. Конвенція описує поведінку, яка являє собою сексуальну експлуатацію та сексуальне насильство, у статтях з 18 до 23 [75, ст.1]. Це перший випадок, коли міжнародний договір надає визначення сексуальному насильству і криміналізує його.

Дослідження показали, що сексуальне насильство стосовно дітей, яке вчиняється особами, котрих діти знають і з якими спілкуються, є однією з самих руйнівних у психологічному плані форм сексуального насильства, яка має довгострокові наслідки [74].

Конвенція передбачає кримінальну відповідальність у випадках, коли доросла людина має сексуальні стосунки з дитиною, особливо у разі застосування сили чи погроз [74].

Отже, Конвенція криміналізує наступні діяння.

Злочини які стосуються дитячої проституції. Попит на дитячу проституцію, який помітно зріс і є часто пов'язаним з організованою злочинністю і торгівлею людьми. Конвенція встановлює зв'язок між попитом і пропозицією дитячої проституції, вимагаючи кримінальних санкцій як для «вербувальників», так і для «користувачів» [74, с.2].

Правопорушення, що стосуються дитячої порнографії. Конвенція криміналізує виготовлення, пропонування, розповсюдження, володіння та перегляд у режимі онлайн дитячої порнографії [74, с.2].

Домагання дитини заради сексуальних цілей (грумінг). Грумінг був уключений у міжнародний договір у перший раз. Це відбиває все більш тривожне явище, коли дитина піддається сексуальному насильству при зустрічі з дорослим, з яким вона спочатку зіткнулася в кіберпросторі, зокрема в чаті або на ігрових сайтах. Термін «грумінг» означає підготовку дитини до сексуального насильства, що мотивується бажанням використати її для сексуального задоволення [74, с.2].

Кожен, хто скоїв будь-який із злочинів, визначених у Конвенції, підлягає судовому переслідуванню. У тому, що стосується самих серйозних злочинів, навіть якщо протиправні дії було вчинено за кордоном, в державі, де такі самі дії не визнано злочином, порушника може бути притягнуто до відповідальності після повернення в країну, громадянином якої він є. Це має на меті боротьбу з явищем дитячого секс-туризму [74, с.2].

Окрім притягнення до кримінальної відповідальності Конвенція вимагає від держави відповідних дій задля запобігання та захисту дітей від злочинних дій.

Запобіжні заходи: відбір, наймання та навчання осіб, які працюють у контакті з дітьми, забезпечення отримання дітьми інформації про ризик сексуальної експлуатації та сексуального насильства, а також про засоби самозахисту, забезпечення реалізації під регулярним контролем заходів втручання, призначених як для злочинців, так і для потенційних злочинців, і спрямованих на запобігання злочинам сексуального характеру щодо дітей [74, с.2].

Захисні заходи: упровадження програм підтримки жертв та їхніх сімей, надання медичної допомоги та термінової психологічної допомоги, заохочення повідомлення про підозру в сексуальній експлуатації або сексуальному насильстві, створення служби телефонної допомоги або допомоги в мережі Інтернет для надання порад абонентам [74, с.2].

Моніторинг: створення спеціального механізму моніторингу виконання Конвенції. Це забезпечує дотримання державами положень Конвенції і є гарантією її довгострокової ефективності [74, с.2].

Стосовно кримінально-правових заходів то вони полягають у наступному: забезпечення криміналізації певних типів поведінки, таких як заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, яка не досягла передбаченого законодавством віку для заняття такого роду діяльністю, криміналізація такої поведінки, коли для вчинення сексуального насильства щодо дітей використовуються інформаційно-комунікаційні технології, особливо Інтернет. Мова йде зокрема про «грумінг» (домагання дитини заради сексуальних цілей), запровадження єдиних чітких критеріїв, що забезпечують створення ефективної, пропорційної та переконливої каральної системи, запис та зберігання даних стосовно осіб, засуджених за злочини сексуального характеру щодо дітей [74, с.2].

Конвенція Ради Європи про захист фізичних осіб щодо автоматичної обробки персональних даних (Конвенція 108) забезпечує повагу до основних прав людини щодо обробки персональних даних. Дана Конвенція – перший зобов'язуючий міжнародний інструмент, що захищає фізичних осіб від зловживань, які можуть мати місце при зборі та обробці даних, і задаючи можливість регулювати трансферний потік персональних даних. Діти є власниками прав на захист даних відповідно до Конвенції, і особливу увагу необхідно приділяти наданню дітям прав на захист даних [76].

Окрім того, необхідно звернути увагу Рекомендації Комітету Міністрів (керівного органу Ради Європи). Метою Рекомендацій є допомога державам та іншим відповідним зацікавленим сторонам у їхніх зусиллях щодо прийняття всебічного, стратегічного підходу у створенні та утримуванні часто складного світу цифрового середовища. Забезпечення взаємодії та безпеки дітей у цьому середовищі є першочерговим. Крім того, керівні принципи закликають держави брати участь з дітьми, в тому числі в процесах прийняття рішень, щоб

забезпечити адекватну відповідність національній політиці розвитку подій у цифровому середовищі [77].

Зокрема, Рекомендація Комітету міністрів державам-членам про принципи дотримання, захисту та реалізації прав дитини в цифровому середовищі, у пункті 2.1 проголошує, що «у всіх діях, що стосуються дітей у цифровому середовищі, найкращі інтереси дитини є першочерговими. Оцінюючи найкращі інтереси дитини, держави повинні докласти всіх зусиль, щоб збалансувати і, де це можливо, узгоджувати право дитини на захист з іншими правами, зокрема, правом на свободу вираження поглядів та інформації, а також право участі» [77]. Окрім того, Рекомендацією передбачено право доступу до цифрового середовища, який є «важливим для реалізації прав і основних свобод людини, їх залучення, освіти, участі та підтримки сімейних і соціальних відносин». Державам слід вживати відповідних заходів для забезпечення того, щоб усі діти мали адекватний доступний та надійний доступ до пристроїв, підключення, послуг і контенту, які спеціально призначені для дітей. Наскільки це можливо, у спеціальних публічних просторах держави варто вживати заходів для безоплатного доступу до цифрового середовища [77].

Держави повинні вживати заходів для забезпечення права дитини на отримання та висловлення будь-яких поглядів, думок або висловлювань із важливих для них питань через засоби масової інформації за їхнім вибором та незалежно від того, чи їхні погляди й думки були позитивно сприйняті державою чи іншими учасниками [77, п.3.2.16]. Державам слід активно інвестувати і просувати можливості, які пропонує цифрове середовище для реалізації права дітей на освіту [77, п.3.5.40].

Раніше була прийнята Рекомендація CM / Rec (2016) 2 державам-членам стосовно користувачів мережі Інтернет. Цей текст рекомендує державам-членам визнати цифрову культуру одним із ключових питань для формування сучасної культурної політики та переглянути свої підходи до культурної політики з метою

реалізації політичних вказівок, що містяться в цій рекомендації, з метою служіння громадянам якнайкраще.

Політичні вказівки рекомендують докладати особливих зусиль через освітянську та культурну систему, щоб розширити навички мультикультури дітей, які не мають або мають недостатньо доступу до цифрових технологій з соціально-географічних чи соціально-економічних причин та дітей, які мають доступ до цифрових технологій, але не користуються ними, не мають навичок користування цифровими технологіями або їх використання (а саме з причин різноманітності, частоти чи інтенсивності використання) [78].

Парламентська Асамблея також підготувала деякі Рекомендації з цього питання. Серед них Рекомендація 1882 (2009) Популяризація Інтернету та Інтернет-медіапослуг, пристосованих для неповнолітніх. Ця рекомендація закликає парламенти країн-членів вжити заходів для підвищення безпеки неповнолітніх, які користуються Інтернетом та послугами Інтернет ЗМІ. Він сприяє ініціації громадських кампаній з підвищення обізнаності, спрямованих на ризики та можливості для неповнолітніх, які користуються послугами Інтернету та Інтернет ЗМІ.

Рекомендація 1980 (2011) щодо боротьби з «образами щодо жорстокого поводження з дітьми» шляхом вчинених, попередніх та міжнародно координованих дій, яка рекомендує Раді Європи зайняти рішучу позицію щодо дій, спрямованих на боротьбу з образами щодо жорстокого поводження з дітьми. Парламентська асамблея рекомендує зміцнювати та вдосконалювати статті Конвенції Лансароте про дитячу порнографію таким чином, щоб включати обов'язок блокувати веб-сайти з незаконним вмістом, коли їх швидке видалення неможливе [79].

З вищезазначеного, можна зробити висновок, що Рада Європи активно працює в напрямку захисту дітей від небезпек мережі Інтернет та робить все задля того, аби діти безпечно використовували Інтернет задля розвитку.

3.2 Доступ дітей до правосуддя :міжнародна практика

Розлучення, усиновлення, міграція, насильство. У наш час кожна дитина, так чи інакше, може контактувати з правосуддям. Для багатьох людей це дуже неприємне переживання, коли це може бути і має бути інакше, і коли можна буде усунути багато перешкод та джерел зайвих негараздів. Хоча основні принципи були успішно встановлені на міжнародному та європейському рівнях, не можна сказати, що справедливість завжди доброзичлива до дітей та молоді. У відповідь на широку консультацію, яку розпочав Рада Європи, діти та молодь повідомили про загальну недовіру до системи та вказали на багато недоліків, таких як залякування обставин, відсутність інформації для дітей відповідного віку, а також провадження, які або занадто тривалі, або, навпаки, занадто швидкі.

Рада Європи прийняла вказівки щодо правосуддя, сприятливого для дітей, саме для того, щоб справедливість завжди була доброзичливою щодо дітей, незалежно від того, хто вони чи що вони робили. Вважаючи, що друг - це той, хто ставиться до тебе добре, хто довіряє тобі і кому ти можеш довіряти, хто слухає те, що ти кажеш і кому слухаєш, хто тебе розуміє і кого ти розумієш. Справжній друг також має сміливість сказати вам, коли ви неправі і стоїть поруч, щоб допомогти вам знайти рішення. Система правосуддя, сприятлива для дітей, повинна намагатися повторити ці ідеали.

Система правосуддя, сприятлива до дітей, не повинна «ходити» перед дітьми, вона не повинна «залишати їх позаду». Вона має відноситися до дітей з гідністю, повагою, турботою та справедливістю. Вона має бути доступною, зрозумілою і надійною. Вона слухає дітей, сприймає їх погляди серйозно і гарантує, що інтереси тих, хто не може висловити себе (наприклад, немовляти), також є захищені. Вона підлаштовує свій темп під дітей: він не є ні швидким, ні тривалим. Методичні вказівки щодо правосуддя, сприятливого для дітей, мають на меті забезпечити все це і гарантувати, що всі діти мають належний доступ до правосуддя та поводження з ним з повагою та чуйністю.

Доброта і доброзичливість по відношенню до дітей сприяють їх захисту. Неодноразові інтерв'ю, залякування налаштувань та процедур, дискримінація: безліч подібних практик посилюють біль та травми дітей, які вже можуть зазнати великих проблем та потребують захисту. Система правосуддя, сприятлива до дітей, приносить полегшення та компенсацію; це не заподіює додаткового болю і труднощів і не порушує права дітей. Перш за все, діти від народження до 17 років - будь вони учасниками судових процесів, потерпілий, свідок чи правопорушник - повинні користуватися підходом «діти першими». Настанови щодо правосуддя, сприятливого для дітей, були розроблені для захисту дітей та молоді від вторинної віктимізації з боку правосуддя, зокрема, шляхом сприяння цілісному підходу до дитини, заснованому на узгоджених мультидисциплінарних методах роботи.

Якщо система правосуддя, сприйнята до дітей, не «ходить» перед дітьми, вона також не «гуляє» за ними. Європа стала свідком трагічних помилок правосуддя, коли дитячі погляди отримували непропорційну вагу, на шкоду правам інших сторін чи інтересам дітей. Як заявляють самі діти та молодь, правосуддя, сприятливе для дітей, полягає не у тому, щоб бути надмірно дружніми чи занадто захищеними. Також не йдеться про те, щоб залишити дітей наодинці з тягарем прийняття рішень замість дорослих.

Система, сприятлива для дітей, захищає молодих людей, забезпечуючи належну увагу та інтерпретацію їх слів, не загрожуючи надійності справедливості чи найкращим інтересам дитини. Вона (система) враховує вік, адаптований до потреб дітей і гарантує індивідуальний підхід без стигматизації та маркування дітей. Правосуддя, сприятливе до дітей, полягає у виховуванні відповідальної та професійної системи, що забезпечує належне здійснення правосуддя і тим самим вселяє довіру між усіма сторонами та суб'єктами, які беруть участь у провадженні [80].

Система правосуддя, дружнього до дітей, знаходиться на стороні дітей, пропонуючи допомогу, що надається компетентними професіоналами Системи

правосуддя по всій Європі повні компетентних і турботливих політиків і юристів (суддів, співробітників правоохоронних органів, соціальних і медичних працівників, захисників прав дитини, батьків та вихователів), які прагнуть отримувати і обмінюватися методологією з метою удосконалення своєї повсякденної практики в найкращих інтересах дітей [81]. Оскільки вони знаходяться на передовій прав дітей, і вони можуть справді впливати на дітей на щоденній основі, на додаток до основного тексту керівних принципів, в цій публікації міститься, пояснювальна записка з викладенням зразків прецедентного права Європейського суду з прав людини і конкретні приклади належної практики для фахівців, що працюють з дітьми у системі правосуддя [81].

Як зазначає заступник Генерального секретаря Ради Європи Мод де Боер-Букіккіо: «прийняття керівних принципів правосуддя, дружнього до дітей, є значним кроком уперед. Однак, завдання буде виконане лише тоді, коли зміни можна буде спостерігати на практиці. Щоб досягнути цього, першорядне значення має пропагування, поширення і моніторинг керівних принципів, і забезпечення того, що вони лежать в основі політики на національному рівні. Основні міжнародні партнери, такі, як Європейський Союз та ЮНІСЕФ вже беруть участь у перших кроках з пропаганди керівних принципів, як і ціла низка національних суб'єктів та громадянське суспільство, чия діяльність у справі підвищення обізнаності про керівні принципи серед основних зацікавлених сторін набирає обертів» [81].

У цьому документі закріплені основні принципи, що «стосуються питання про місце і роль, а також думки, права та потреби дитини під час судових розглядів, а також процесів, альтернативних таким розглядам». Відповідно до ч.3 п.1 «керівні принципи спрямовані на забезпечення того, щоб в ході таких розглядів, всі права дітей, серед яких право на інформацію, представництво, участь і захист, повністю дотримувались з урахуванням рівня зрілості й розуміння дитини, а також обставин справи» [81, ч.3.п.1].

Як зазначено в пояснювальній записці до акту: «діти можуть вступати в контакт із судовими або позасудовими розглядами у багатьох аспектах: коли їхні батьки розлучаються або виборюють право опіки над ними, коли вони скоюють злочини, є свідками або жертвами злочинів, прохають притулку і т.д. Діти є носіями прав і в цьому зв'язку необхідно, щоб процедури стали більш доброзичливими до дітей для того, щоб підтримати їх найкращим чином, якщо їх залучають до судових або позасудових розглядів, щоб захистити їх права» [81].

Для дітей існує багато правових, соціальних, культурних та економічних перешкод для їх доступу до суду, серед яких відсутність дієздатності, ймовірно, є найважливішою. Дуже часто батьки або опікуни юридично представляють їх інтереси. Але коли закон - ний представник не хоче діяти від їх імені, або не в змозі зробити це, і у випадках, коли компетентні органи державної влади не ініціюють процедуру, діти часто не мають можливості захищати свої права або протидіяти порушенням [81].

І в той час як Європейська конвенція прав людини включає в себе права людини для «кожного», подання до суду є особливо важким для дітей. Незважаючи на те, що Суд має прецедентне право з питань прав дітей, суди, як національні, так і міжнародні, рідко доступні для дітей, а дорослі залишаються єдиними, хто зазвичай порушує справи від їх імені [82].

Таким чином, ми погоджуємось з думкою яка наведена в пояснювальній записці і полягає в тому, що питання доступу дітей до правосуддя необхідно вирішувати в керівних принципах правосуддя, дружнього до дітей.

Задля моніторингу ситуації, яка так само передбачена керівними принципами згаданими раніше, громадські організації, зокрема CHILD RIGHTS INTERNATIONAL NETWORK (CRIN) підготувала звіт, який є результатом дослідницького проекту, що розглядає, як правові системи 197 країн надають дітям реалізовувати свої права або продовжують порушення їх прав, з якими вони повинні боротися. За підтримки сотень юристів та неурядових організацій з усього світу вони опублікували звіт для кожної країни на землі, який визначає

статус Конвенції ООН про права дитини у національному законодавстві, як закон ставиться до дітей, які беруть участь у судових процесах, які наявні правові засоби для оскарження порушень прав дітей та практичні міркування при оскарженні порушень за допомогою правової системи.

Це не рейтинг того, наскільки добре країни захищають права дітей, але наскільки добре держави надають можливість дітям отримати правосуддя та здійснювати свої права. Тим не менш, важко ігнорувати той факт, що країни з найбільш «жальногідними» даними про права людини недостатньо оцінюють доступ до правосуддя. У верхній частині списку переважає Західна Європа, тоді як країни, які мають найгірший результат, - це ті, якими керуються авторитарні режими або де правова система настільки нерозвинена, що засоби захисту прав дітей та є неефективним.

Відповідно до даних наданих організацією, перші місця з найкращими показниками (макс. бал - 100) правосуддя дружнього до дітей є Бельгія – 81.6, Португалія – 77.6, Іспанія – 77.0, Фінляндія – 76.4, Нідерланди – 76.1.

В той час найгірші показники в таких країнах як Куба – 17.8, Сомалі – 17.2, Палестина -15.7, Екваторіальна Гвінея – 11.5 [86, с.42]. Дані по іншим країнам див. Додаток 1.

Ще однією проблемою, яка потребує уваги у фокусі даного питання є наступне. У 47 країнах-членах Ради Європи наразі знаходиться близько 1,5 мільйона ув'язнених. Більшість цих ув'язнених (чоловіки чи жінки) - батьки. За оцінками, понад 2 мільйони дітей в Європі мають батьків у в'язниці. Це величезна кількість, яка перевищує чи дорівнює чисельності населення деяких європейських держав. Більшість цих дітей стикаються з емоційними та матеріальними труднощами, і багато хто зазнає психологічного стресу, але вони та їх травми залишаються значною мірою прихованими від уваги громадськості.

Стратегія Ради Європи з прав дитини (2016-2021 рр.), прийнята Комітетом Міністрів, підкреслює, що діти ув'язнених батьків знаходяться в особливо вразливій ситуації, і що їх ситуація потребує вирішення.

Тому було вирішено терміново обговорити це питання на двох Конференціях директорів служб ув'язнення та пробації (Bucharest 2015 та Zaandam 2016). Представники європейських тюремних адміністрацій окреслили та запропонували шляхи вирішення проблем, з якими стикаються ці діти: необхідність збереження та сприяння розвитку позитивних дитячо-батьківських відносин, коли батько перебуває під вартою; необхідність навчання персоналу діяти «по-дитячому» під час відвідувань та інших контактів із батьками, які перебувають в ув'язненні; необхідність поважати права та інтереси дітей та необхідність бути особливо обережними, коли немовля перебуває з батьком, який знаходиться під вартою.

Збереження дитячо-батьківських та сімейних відносин також має надзвичайно важливе значення для успішної соціальної реінтеграції колишніх в'язнів та їхнього майбутнього існування від злочину. Як результат, з метою керівництва національними тюремними адміністраціями 4 квітня 2018 року Комітет міністрів прийняв Рекомендацію № 5 (2018) щодо дітей, які мають ув'язнених батьків. Він містить низку стандартів та принципів, а також належну практику, яку слід дотримуватися.

«Однак прийняття цієї Рекомендації само по собі недостатньо» - зазначає Директор Управління Ради Європи по боротьбі зі злочинністю в інформаційному суспільстві Ян Клейссен.

Державні органи влади повинні довести цей текст, перекладений їхніми національними мовами, до відома відповідних зацікавлених сторін, таких як судова влада, тюремні та пробаційні служби, освітні та соціальні служби та приватні агенції та асоціації. Дітей потрібно почути; персонал повинен пройти навчання, і практика повинна розвиватися, щоб спричинити за собою позитивні та тривалі зміни [83].

3.3. Стратегія Ради Європи з прав дитини (2016-2021) як регіональний механізм дотримання прав дитини.

Рада Європи захищає і сприяє дотриманню прав людини, які включають в себе права дитини. З моменту запуску програми "Будуймо Європу для дітей та з дітьми" в Монако в 2006 році Рада Європи впровадила стратегію в рамках ряду політичних циклів, спрямованих на роботу в галузі прав дітей.

Поточна Стратегія прав дитини (2016-2021) була прийнята в Софії в квітні 2016 року. Ця Стратегія була розроблена Комітетом експертів, а її реалізацією до 2021 року керує Спеціальний комітет з питань Права дитини.

Перша Стокгольмська стратегія (2009-2011 рр.) визначала три пріоритетні напрями: сприяння доступу дітей до правосуддя, викорінення всіх форм насильства над дітьми, участь дітей та їх вплив у суспільстві.

Чотири завдання Стратегії Монако (2012-2015 рр.) були наступними: сприяння сприятливим для дітей послугам та системам (у сферах правосуддя, охорони здоров'я та соціальних послуг), усунення всіх форм насильства над дітьми (включаючи сексуальне насильство, торгівлю людьми, тілесні покарання та насильство в школах), гарантування прав дітей у вразливих ситуаціях (таких як інвалідність, ув'язнення, альтернативна допомога, діти-мігранти та меншини, включаючи дітей - ромів), сприяння участі дітей.

Конференція «Рости з правами дітей» (Дубровник, березень 2014 р.) підсумувала прогрес, досягнутий у реалізації Стратегії Монако.

Нова Стратегія Ради Європи щодо прав дитини (2016-2021) є третьою Стратегією прав дитини Ради Європи. З огляду на Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права дитини (UNCRC), Європейську конвенцію про права людини та інші правові стандарти Ради Європи, цей новий план визначає п'ять пріоритетів для всіх 47 країн-членів щодо гарантування прав дитини: рівні можливості для всіх дітей, участь усіх дітей, життя, вільне від насильства для всіх дітей, справедливе для дітей правосуддя для всіх дітей, права дитини в цифровому середовищі.

Стратегія розроблена в рамках міждержавного та справді участі у процесі участі урядів, міжнародних організацій, громадянського суспільства, експертів та дітей. Вона чітко визначає очікуваний вплив та результат у кожній пріоритетній області, тому результативність можна оцінювати через регулярні проміжки часу.

Стратегія має наступну структуру: досягнення Ради Європи в цій сфері (глава I), основні виклики в сфері прав дитини (глава II), п'ять пріоритетних областей та заходи для подолання викликів (глава III), методи роботи для впровадження Стратегії (глава IV).

Стосовно досягнень. Відповідно до п.10 першого розділу, протягом майже 10 років свого існування з 2006 року, програма «Будуємо Європу для дітей і разом з дітьми» докладає зусиль для захисту і промотування прав дитини в державах членах Ради Європи. Серед інших, були досягнуті наступні результати.

Законодавчі та політичні зміни з метою покращення захисту прав дітей були здійснені за допомогою комплексного набору з двох обов'язкових і 18 необов'язкових стандартів з прав дитини, розроблених державами-членами і прийнятих Комітетом міністрів [84]. Ці конвенції, рекомендації і керівні принципи сприяють впровадженню Конвенції ООН про права дитини на європейському рівні. База знань про прогрес та проблеми в реалізації прав дитини відповідно до відповідних конвенцій Ради Європи була розширена завдяки достовірним даним, зібраним щонайменше за вісім моніторингових та інших механізмів Ради Європи [85].

Були з'ясовані і прийняті до уваги точки зору дітей при розробці рекомендацій Комітету міністрів з прав дітей та комунікаційних інструментів, що спрямовані на дітей. Наприклад, Вказівки щодо правосуддя, сприятливого для дітей, прийняті Комітетом Міністрів у 2010 році, взяли до уваги висновки близько 3800 дітей у 25 країнах-членах. Думки дітей також були враховані в процесі складання Керівних принципів щодо здоров'я дітей, Рекомендації щодо соціальних служб, сприятливих для дітей, та Рекомендації щодо участі дітей та молоді віком до 18 років.

Стосовно другого розділу, що має назву «Виклики для прав дітей сьогодні і завтра», то в ньому йде мова про те, що, не дивлячись на той факт, що Конвенція ООН про права дитини призвела до зміни парадигми в тому, яким чином суспільство повинне розглядати дітей, а саме як справжніх суб'єктів прав і агентів змін, проте реалізація цієї ідеї досі стикається з проблемами. Серед цих проблем наявні бідність і нерівність, насильство, система правосуддя створена для «дорослих», расизм, мова ворожнечі і радикалізація, міграція та відсутність у дітей-мігрантів доступу до правосуддя, освіти, соціальних і медичних послуг. Наявні також проблеми сімей і батьків. Зростання в цифровому світі також спричинює певні проблеми, оскільки цифрове середовище також пропонує дитині шкідливий контент, а необізнаність дитини та власна поведінка дітей в Інтернеті може завдати шкоди іншим і становити небезпеку для них самих.

В третьому розділі, для вирішення питань, згаданих вище, були визначені п'ять пріоритетних областей для гарантування права дитини.

Рівні можливості для всіх дітей. В контексті цього питання розглядається і питання гарантування соціальних прав дітей. Дитяча бідність та соціальне відчуження можуть бути найбільш ефективно подолані за допомогою системи захисту дітей, які ретельно інтегрують профілактичні заходи, підтримку сім'ї, соціальні послуги, освіту та житлову політику. Таким чином, державам-членам буде запропоновано дотримуватися та виконувати Рекомендації Комітету міністрів щодо соціальних послуг дружніх для дітей, медичних послуг дружніх до дітей, доступ молоді з неблагополучних районів до соціальних прав, і Рекомендації Конгресу місцевих і регіональних влад про соціальну інтеграцію дітей, що живуть та / або працюють на вулиці. Також може бути врахована Рекомендація Європейської комісії "Інвестиції в дітей: розірвання порочного кола недоліків" і його робота по інтегрованим механізмам захисту дітей.

В контексті протидії дискримінації, Рада Європи буде продовжувати захищати права дітей з інвалідністю на основі Конвенції ООН про права інвалідів та Рекомендацій Ради Європи щодо забезпечення повної інклюзії дітей і молодих

людей з обмеженими можливостями в суспільство та щодо деінституціоналізації і життя в суспільстві дітей з обмеженими можливостями (п.1.2.30.). Права дітей, які переміщуються чи іншим чином зазнали впливу міграції будуть захищатися і заохочуватися різними органами Ради Європи, в тому числі Комісаром Ради Європи з прав людини (п.1.2.32). Рада Європи буде продовжувати захищати і заохочувати права дітей з числа меншин, зокрема, в рамках роботи Консультативного комітету щодо Рамкової конвенції про захист національних меншин і Комітету експертів Європейської хартії регіональних мов або мов меншин (п.1.2.33). Відповідно до п. 35, для боротьби з дискримінацією за ознакою статі та промоції рівності між дівчатами і хлопцями, Рада Європи буде продовжувати протидію стереотипам і дискримінації, зокрема в засобах масової інформації і освіті, а також надмірній сексуалізації образів.

Стосовно права бути почутими та брати участь в ухваленні рішень, які стосуються їх інтересів, то Рада Європи буде забезпечувати керівництво щодо впровадження участі дітей на практиці на систематичній основі та у всіх контекстах, що мають значення для дітей. Будуть вжиті заходи для сприяння обміну досвідом щодо участі дітей на основі прав у співпраці з молодіжним сектором Ради Європи, дитячими та молодіжними організаціями, омбудсменами для дітей та дорадчими органами щодо дітей та на основі принципів незалежності, представництва, компетенції, інформативності та послідовності. Рада Європи буде продовжувати залучати дітей і приділяти належну увагу їх поглядам під час розробки, реалізації та оцінки її стандартів щодо дітей, політики та діяльності, з урахуванням вищевказаних принципів [85].

Третьою пріоритетною областю є захист дітей від будь-якої форми насильства. Відповідно до п.42, у рамках своїх зусиль по боротьбі з насильством щодо дітей, Рада Європи буде продовжувати виступати в якості регіонального рушія ініціатив, спрямованих на сприяння здійсненню рекомендацій дослідження Генерального секретаря ООН з питання насильства щодо дітей та підтримку мандату Спеціального представника Генерального секретаря ООН з питання

насильства щодо дітей. Рада Європи сприятиме викоріненню насильства по відношенню до дітей у всіх сферах і, зокрема, в галузі освіти, засобів масової інформації, правосуддя, рівності, сім'ї, міграції, альтернативного догляду, а також до дітей з обмеженими можливостями [85]. Відповідно до Стратегії, Рада Європи надаватиме підтримку державам-членам у здійсненні Рекомендації Комітету Міністрів щодо комплексних національних стратегій із захисту дітей від насильства. Рекомендація містить керівні вказівки по розробці чітких правових, політичних та організаційних структур, сприяння створенню культури поваги до прав дитини, створенню механізмів і послуг дружніх до дітей, а також прийняття національних програм досліджень з метою запобігання, адресування і реагування на всі форми насильства по відношенню до дітей [85, п.43].

Що стосується сексуального насильства, то Рада Європи буде стимулювати, моніторити та підтримувати імплементацію договорів Ради Європи, спрямованих на запобігання та викоренення різних форм сексуального насильства по відношенню до дітей. Зусилля, зокрема, будуть спрямовані на ратифікацію Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція) всіма державами-членами, забезпечення її ефективної імплементації шляхом моніторингової діяльності Комітету сторін-учасниць конвенції, а також її ролі в якості платформи для зміцнення спроможності та збору кращих практик [85, п.44]. Окрім того, буде продовжено сприяння викорененню тілесних покарань та інших жорстоких або таких, що принижують гідність, видів покарання дітей у всіх інституціях, в тому числі вдома. Окрема увага приділяється питанню протидії булінгу, зокрема в школі, саме тому Рада Європи буде продовжувати звертати увагу на проблему насильства в школах, зокрема, на основі Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти в галузі прав людини [85].

Буде продовжено рух заохочення всіх держав-членів щодо підписання та ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильства щодо жінок та домашнього насильства та боротьбу з цими явищами (Стамбульської конвенції) з

метою захисту дівчат від гендерно обумовленого насильства, запобігання, переслідування і викоренення такого насильства [85].

Питання правосуддя «дружнього до дитини» займає 4 розділ вищезазначеної Стратегії. Відповідно до Конвенції ООН про права дитини, діти мають право бути вислуханими в ході будь-якого судового чи адміністративного засідання, яке їх стосується, та мати доступ до компетентних, незалежних і неупереджених механізмів оскарження, у випадку порушення їх прав.

Окрім того, держави-учасниці Конвенції ООН про права дитини визнають право кожної дитини, що перебуває у конфлікті з законом, мати провадження, яке забезпечує дотримання почуття власної гідності дитини, беручи до уваги вік дитини і мету його або її реінтеграції в суспільство [85, п.52].

Саме тому, згідно з п. 53, Рада Європи сприятиме імплементації Керівних принципів Ради Європи щодо правосуддя доброзичливого до дитини шляхом надання підтримки державам-членам у покращенні доступу, поводженні з дітьми та їх участі в розгляді цивільних, адміністративних і кримінальних проваджень. Держави-члени Ради Європи будуть підтримуватися в запобіганні та попередженні позбавлення волі і криміналізації дітей за допомогою таких заходів, як розширення можливостей заміни кримінальної відповідальності та підготовки до реінтеграції [85, п.54]. Також, Радою Європи планується продовження розгляду питання стосовно становища дітей, чиї батьки були затримані.

Останній розділ стосується найбільш сучасної та гострої проблеми – порушення прав дітей в цифровому середовищі. Рада Європи буде заохочувати і захищати права дітей на захист від дискримінації, доступ до інформації, свободу вираження думок і участі в цифровому середовищі у співпраці з іншими зацікавленими сторонами, що діють в цій галузі. Цифрові засоби масової інформації додали новий вимір до права дітей на освіту. З метою сприяння творчого, критичного і безпечного використання Інтернету, Рада Європи розпочне загальноєвропейський проект з цифрової громадянської освіти, ґрунтуючись на досягненнях програми Освіти для демократичного громадянства і освіти в області

прав людини і результатах проекту Компетенції для демократичної культури [85, п.60].

Рада Європи має намір реалізовувати цю стратегію шляхом постійного фокусу на імplementації існуючих стандартів, партнерстві, спілкуванні і оцінці.

Здійснення цієї стратегії буде скеровуватися і оцінювати Спеціальним комітетом з прав дитини, підзвітним Комітету міністрів Ради Європи. Комітет складатиметься з представників всіх 47 держав - членів Ради Європи та інших відповідних зацікавлених сторін [85].

Висновки до Розділу 3

1. Проаналізувавши ситуацію із проблемами дотримання прав дитини в цифровому середовищі, нами були зроблені наступні висновки.

В 21 столітті не можливо уявити життя дитини поза цифровим середовищем, яке, на превеликий жаль, окрім можливостей, також створює ризики для дитини. Рада Європи активно сприяє тому, аби дітям були поінформовані стосовно того, як не стати жертвою так званих інтернет-злочинів, зокрема кібер-булінгу, Інтернет-грумінгу, тощо. Рада Європи активно займається даним питанням. Фокус на права дітей в Інтернеті включає Стратегія Ради Європи щодо прав дитини (2016-2021). Рада Європи прийняла кілька правових стандартів з метою посилення захисту прав людини в Інтернеті, які включають захист прав дітей в Інтернеті зокрема Конвенцію про кіберзлочинність (Будапештську конвенцію), Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротську конвенцію), Конвенцію Ради Європи про захист фізичних осіб щодо автоматичної обробки персональних даних, Рекомендацію Комітету міністрів державам-членам про принципи дотримання, захисту та реалізації прав дитини в цифровому середовищі.

2. Дослідивши питання доступу дітей до правосуддя чи так званого правосуддя «дружнього» до дітей, було зроблено наступні висновки.

У наш час кожна дитина, так чи інакше, може контактувати з правосуддям. Хоча основні принципи були успішно встановлені на міжнародному та європейському рівнях, не можна сказати, що справедливість завжди доброзичлива до дітей та молоді. Саме тому, Рада Європи прийняла вказівки щодо правосуддя, сприятливого для дітей, саме для того, щоб справедливість завжди була доброзичливою щодо задля того аби система правосуддя була не тільки справедливою по відношенню до дітей, але і була доступною, зрозумілою та доступною. Задля виконання поставлених задач були розроблені Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей прийняті Комітетом міністрів Ради Європи. У цьому документі закріплені основні принципи, що «стосуються питання про місце і роль, а також думки, права та потреби дитини під час судових розглядів, а також процесів, альтернативних таким розглядам»

3. Визначивши ключову роль Стратегії Ради Європи з прав людини (2016-2021) як регіонального механізму дотримання прав дитини було проаналізовано дане питання та зроблено наступні висновки.

З моменту запуску програми "Будуймо Європу для дітей та з дітьми" в Монако в 2006 році Рада Європи впровадила стратегію в рамках ряду політичних циклів, спрямованих на роботу в галузі прав дітей. Було проаналізовано попередні стратегії, зокрема першу Стокгольмську стратегію (2009-2011 рр.) та Стратегію Монако (2012-2015 рр.) було виявлено, що Рада Європи дійсно захищає і сприяє дотриманню прав людини, які включають в себе права дитини.

Нова Стратегія Ради Європи щодо прав дитини (2016-2021) є третьою Стратегією прав дитини Ради Європи і визначає п'ять пріоритетних завдань щодо гарантування прав дитини: рівні можливості для всіх дітей, участь усіх дітей, життя, вільне від насильства для всіх дітей, справедливе для дітей правосуддя для всіх дітей, права дитини в цифровому середовищі.

ВИСНОВКИ

Виходячи з проведеного аналізу можливо зробити наступні висновки.

1. Було досліджено історичні аспекти розвитку інституту міжнародно-правового захисту прав дитини, внаслідок чого було виявлено що проблема забезпечення прав дитини має своє історичне коріння, що в стародавні віки статус дітей був досить невизначеним, а в деяких країнах взагалі діти мали статус речей, вони не були суб'єктами правовідносин. Згодом, із прийняттям Конвенції ООН про права дитини, розпочався активний розвиток прав дитини який триває і досі.

2. Було здійснено теоретичний аналіз змісту основних міжнародно-правових актів із захисту прав дитини який показав, що на сьогодні існує складна мережа універсальних договорів з питань захисту прав дитини. Їх значення як універсальних актів полягає в тому, що вони поширюють свою діяльність повністю на весь світ, незалежно від державних і регіональних кордонів.

3. Розкрито європейські правові стандарти в сфері захисту прав дитини, внаслідок чого були зроблені висновки, що на сьогодні майже на всіх континентах створені дієві регіональні системи захисту прав людини. з розвитком міжнародного права прав людини і стандартів захисту прав дитини в рамках ООН розвивається і регіональне законодавство у галузі захисту прав дітей.

4. Проаналізувавши діяльність ООН та ЮНІСЕФ в сфері захисту прав дитини ми прийшли до наступних висновків. Однією з основних цілей Організації Об'єднаних Націй, відповідно до Статуту, є «утвердження віри в основні права людини, у гідність і цінність людської особистості». ЮНІСЕФ був створений з чіткою метою: працювати з іншими людьми для подолання таких перешкод на шляху дитини, як бідність, насильство, хвороби та дискримінація.

5. Розглянувши внесок Ради Європи у дотримання та захист прав дітей, було виявлено що дана організація захищає та просуває права людини кожного, включаючи дітей, а саме близько 150 мільйонів дітей у всій Європі. Діяльність

цього органу є сферою підвищеного інтересу, оскільки і Україна є її членом, тому результати її діяльності напряду пов'язані з розвитком дітей України.

6. Було проаналізовано роль неурядових організацій як правозахисних механізмів з дотримання прав дитини і зроблено наступні висновки. Місцеві та міжнародні неурядові організації є головною силою у захисті та просуванні прав дітей. Їх внески можуть включати функції з підвищення обізнаності та «сторожових» функцій, дослідження та документацію та проекти розширення можливостей громади. Внесок неурядових організацій важливий не тільки з точки зору досягнутих результатів, але і через те, що являє собою спосіб захисту прав доступний для «звичайних» людей будь-якої професії по всьому світі.

7. Проаналізувавши ситуацію із проблемами дотримання прав дитини в цифровому середовищі, нами були зроблені наступні висновки. В 21 столітті не можливо уявити життя дитини поза цифровим середовищем, яке, на превеликий жаль, окрім можливостей, також створює ризики для дитини. Рада Європи активно сприяє тому, аби діти були поінформовані стосовно того, як не стати жертвою інтернет-злочинів, зокрема кібер-булінгу, Інтернет-грумінгу, тощо.

8. Здійснивши теоретичний аналіз міжнародної практики з питань доступу дітей до правосуддя, було виявлено, що в наш час кожна дитина, так чи інакше, може контактувати з правосуддям. Хоча основні принципи були успішно встановлені на міжнародному та європейському рівнях, не можна сказати, що справедливість завжди доброзичлива до дітей та молоді. Саме тому, Рада Європи прийняла вказівки щодо правосуддя, сприятливого для дітей, саме для того, щоб справедливість завжди була доброзичливою задля того аби система правосуддя була не тільки справедливою до дітей, але і зрозумілою та доступною.

9. Було розкрито значення стратегії Ради Європи з прав дитини (2016-2021) як регіонального механізму дотримання прав дитини, яке полягає в тому, що ця Стратегія містить п'ять пріоритетних завдань щодо гарантування прав дитини, які сприятимуть покращенню рівня життя дітей.

РЕЗЮМЕ

У кваліфікаційній роботі Шибанової Марії-Терези Ярославівни на тему: «Міжнародно-правове регулювання захисту прав дитини» було дослідження існуючі міжнародні механізми системи захисту прав дитини. У першому розділі було здійснено дослідження історичних аспектів розвитку інституту міжнародно-правового захисту прав дитини, здійснено загальну характеристику основних міжнародно-правових актів із захисту прав дитини та європейських правових стандартів у цій сфері.

У другому розділі роботи, що присвячений міжнародним механізмам забезпечення прав дитини було досліджено діяльність ООН та ЮНІСЕФ в сфері захисту прав дитини. Окремо було розглянуто роль Ради Європи та неурядових організацій у дотриманні прав дитини.

Третій розділ присвячений аналізу основних проблем порушення прав дітей, зокрема було здійснено аналіз проблеми дотримання прав дитини в цифровому середовищі, досліджено міжнародну практику, що стосується доступу дітей до правосуддя та розкрито значення Стратегії Ради Європи з прав дитини (2016-2021) як регіонального механізму дотримання прав дитини.

У роботі обґрунтовано висновки теоретичного та практичного характеру щодо вирішення основних проблем порушення прав дитини, в тому числі в ракурсі ратифікації та виконання міжнародних договорів країнами які обрали верховенство право як ключовий вектор свого подальшого розвитку.

Ключові слова: права людини, міжнародний захист прав дитини, Організація Об'єднаних Націй, Рада Європи.

SUMMARY

In the graduate work of Shybanova M.-T.Y. on a subject: "International legal regulation of protection of the rights of the child" was made a research on the existing international mechanisms of the system of protection of the rights of the child.

In the first section, the historical aspects of the development of the general description of the main international legal acts on the protection of the rights of the child Institute for the International Legal Protection of the Rights of the Child and European legal standards in this field.were examined.

In the second section of work, which is devoted to the international mechanisms for the protection of the rights of the child, functions of the UN and UNICEF in the field of protection of the rights of the child were examined. The role of the Council of Europe and non-governmental organizations in the respect of the rights of the child was examined separately.

The third section is devoted to the analysis of the main problems of violation of children's rights, in particular the analysis of the problem of respect for children's rights in the digital environment, the international practice concerning access of children to justice and the importance of the Council of Europe Strategy for Children (2016-2021) as a regional mechanism of compliance rights of the child.

This work substantiates the theoretical and practical conclusions on solving the main problems of violation of the rights of the child, including in the context of ratification and implementation of international treaties by the countries that have chosen the rule of law as a key vector of their further development.

Keywords: human rights, international protection of the rights of the child, United Nations, Council of Europe.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравець В. Проблеми міжстатевих та шлюбно-сімейних стосунків у Античній Греції. Збірник наукових праць: Україна-Європа-Світ. 2013. - Вип. 12. С.78-89 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2013_12_11
2. Оніщенко Н. М., Львова О. Л., Сунегін С. О. Права і свободи дитини: вступ до проблеми. Теорія та історія держави і права. Філософія права. Часопис Київського університету права. 2013/2. С.13-16
3. Владимирський-Буданов М.Ф. Обзор истории русского права. Киев-СПБ.: Оглоблин, 1905. – 694 с.
4. Л.О. Кадегроб. Статус дитини в українському суспільстві від додержавного періоду до XVIII століття. 2018.
5. Children's Rights History. Historical overview of the Children's rights evolution: веб-сайт. URL: <https://www.humanium.org/en/childrens-rights-history/> (дата звернення: 09.09.2019)
6. О. М. Василенко, Р. В. Троян. Нормативно-правові засади державної політики з питань захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», №10. 2015. С.5-7
7. History of the right of children :веб-сайт. URL: <https://bice.org/en/history-rights-child/> (дата звернення: 20.08.2019)
8. Лінник Н. В. Історичні передумови захисту прав і свобод дитини на різних етапах розвитку суспільства. Університетські наукові записки. 2006. № 2 (18). С. 41–45. URL: www.univer.km.ua
9. Дитинство під прицілом: права дитини в умовах збройного конфлікту на сході України: наукове видання / О.А.Біда, А.Б.Блага, О.А.Мартиненко, П.І.Пархоменко, М.Г.Статкевич, С.В.Тарабанова; за заг. ред. А.П.Буценка /Українська Гельсінська спілка з прав людини. – К., КИТ, 2016. – 82 с. з іл. URL: https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2016/03/Preview_Child_Pid_Prizilom.pdf.

10. Двадцять років Конвенції ООН про права дитини: веб-сайт. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1258983351> (дата звернення: 24.09.2019)
11. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 15.09.2019)
12. Декларація прав дитини: Міжнародний документ від 20.11.1959 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384 (дата звернення: 15.09.2019)
13. Н. М. Оніщенко, О. Л. Львова, С. О. Сунегін. Права і свободи дитини: вступ до проблеми. Часопис Київського університету права// 2013/2. Теорія та історія держави і права. Філософія права. С. 13-17.
14. Конвенція ООН про права дитини: від 20 листоп. 1989 р. ; ратиф. законом України від 27 лют. 1991 р. № 789-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 15.09.2019)
15. Соціально-педагогічні основи захисту прав дитини : навч.-метод. посіб. Зінченко С.В., Євсюкова М.В., Калашник О.А. [та ін.]; за заг. ред. К.Б. Левченко та О.А. Удалової. – К.: Скайдек, 2008. – 224 с.
16. Дитинство під прицілом: права дитини в умовах збройного конфлікту на сході України: наукове видання /Біда О.А., Блага А.Б., Мартиненко О.А, Пархоменко П.І., Статкевич М.Г., Тарабанова С.В; за заг. ред. Буценка А.П. Українська Гельсінська спілка з прав людини. – К., КИТ, 2016. – 82 с. з іл. URL: https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2016/03/Preview_Child_Pid_Prizilom.pdf.
17. Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182 від 17.06.1999 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_166 (дата звернення: 15.09.2019)
18. Optional Protocol to the Child's Rights Convention, concerning the sale of children, child prostitution and child pornography, 2000 URL: <https://www.humanium.org/en/protocol-child-sale/> (дата звернення: 15.09.2019)

19. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b09 (дата звернення: 15.09.2019)

20. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо процедури повідомлень від 20.11.2014. Набрання чинності для України міжнародного договору 02.12.2016 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_160 (дата звернення: 18.09.2019)

21. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a Communications Procedure, 2011. URL: <https://www.humanium.org/en/convention/protocol/> (дата звернення: 11.09.2019)

22. Сироїд Т. Л. Правова основа та механізми захисту прав людини на міжнародному регіональному рівні. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/28980/%D2#chapter>

23. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: <http://www.coe.ru/main/echr> (дата звернення: 12.10.2019)

24. Туманова Л. В. Защита семейных прав в Европейском суде по правам человека / Л. В. Туманова, И. А. Владимирова. – М. : Издательский Дом «Городец», 2007. – 208 с. – С. 87.

25. Європейська соціальна хартія від 18.10.1961 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300#o202 (дата звернення: 12.10.2019)

26. Додатковий протокол до Європейської соціальної хартії, який передбачає систему колективного оскарження. Міжнародний документ Ради Європи від 09.11.1995 № ETS N 158 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_807 (дата звернення: 12.10.2019)

27. Компас:Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. Європейська соціальна хартія (коротка презентація): веб-сайт. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/european-social-charter> (дата звернення: 12.10.2019)

28. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25.01.1996 URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_135 (дата звернення: 12.10.2019)
29. Конвенція про контакт з дітьми від 15.05.2003 № ETSN192. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_659 (дата звернення: 12.10.2019)
30. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми: Міжнародний документ Ради Європи від 20.05.1980 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_327 (дата звернення: 15.10.2019)
31. Захист прав дітей в Україні з урахуванням міжнародних договорів з питань сімейного права: веб-сайт. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_19188 (дата звернення: 10.10.2019)
32. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми: Міжнародний документ Ради Європи від 20.05.1980 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_327 (дата звернення: 12.09.2019)
33. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25.10.2007 URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_927 (дата звернення: 12.09.2019)
34. Звіт Ради Європи: Кожна п'ята дитина стає об'єктом сексуального насильства, є зауваження до України. Європейська правда. 2015. Грудень : веб-сайт. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2015/12/7/7041876/> (дата звернення: 12.10.2019)
35. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами Відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 р. та пояснювальна доповідь URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e> (дата звернення: 20.10.2019)
36. Документ Копенгагенської наради Конференції щодо людського виміру НБСЄ від 29 червня 1990 г. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_082/page (дата звернення: 12.10.2019)

37. About the UN. Overview: веб-сайт. URL: <https://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html> (дата звернення: 12.10.2019)

38. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду ООН від 26.06.1945 URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення: 12.10.2019)

39. Резолюція 60/251 Генеральної Асамблеї ООН: Міжнародний документ від 15 березня 2006 р. URL: https://www1.umn.edu/humanrts/russian/council/Rres_humanrightscouncil.html (дата звернення: 12.10.2019)

40. Збірник навчальних текстів курсу «Захист та забезпечення прав дітей та молоді груп ризику» / Буров С., Гатіятуллін О., Коваль Р., Кориневич А., Лазаренко О., Пархоменко П., Темченко О., Янова Г.– К. : ПП «Видавництво «Сучасний письменник», 2015 – 52 с. ISBN 978-966-8620-21-8

41. Дитячий фонд ООН // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Шемшученко Ю. С. (відп. ред.) [та ін.] — К. : Українська енциклопедія ім. Бажана М. П., 1998. — Т. 2 : Д — Й. — 744 с. — ISBN 966-7492-00-8.

42. Збірник навчальних текстів курсу «Захист та забезпечення прав дітей та молоді груп ризику» / С. Буров, О. Гатіятуллін, Р. Коваль, А. Кориневич, О. Лазаренко, П. Пархоменко, О. Темченко, Г. Янова – К. : ПП «Видавництво «Сучасний письменник», 2015 – 52 с. ISBN 978-966-8620-21-8

43. Посли доброї волі ООН: веб-сайт. URL: <http://www.un.org.ua/ua/information-centre/news/1956> (дата звернення: 12.10.2019)

44. Structure and contact information: веб-сайт. URL: <https://www.unicef.org/about/structure/> (дата звернення: 12.10.2019)

45. About UNICEF: веб-сайт. URL: https://www.unicef.org/about/who/index_introduction.html (дата звернення: 12.10.2019)

46. UNICEF Strategic Plan, 2018 –
2021 URL: https://www.unicef.org/media/48126/file/UNICEF_Strategic_Plan_2018-2021-ENG.pdf
47. UNICEF annual report 2018 URL: <https://www.unicef.org/media/55486/file/UNICEF-annual-report-2018%20revised%201.pdf>
48. Доповідь Спеціального доповідача щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії URL: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Children/Pages/CountryVisits.aspx>
49. Special Rapporteur on the sale of children, child prostitution, and child pornography. URL: <https://ijrcenter.org/special-rapporteur-on-the-sale-of-children-child-prostitution-and-child-pornography/>
50. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 51/77: URL: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/51/77
51. The mandate of the Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict. URL: <https://childrenandarmedconflict.un.org/about-us/>
52. Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States amending Regulation (EEC) No. 1612/68 and repealing Directives 64/221/EEC, 68/360/EEC, 72/194/EEC, 73/148/EEC, 75/34/EEC, 75/35/EEC, 90/364/EEC, 90/365/EEC and 93/96/EEC, OJ L 158, 30 April 2004 and OJ L 158, 29 April 2004, Art. 2 (2) (c). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32004L0038>
53. Council of Europe, Convention on Action against Trafficking in Human Beings, CETS No. 197, 15 May 2005. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/197>
54. Council of Europe, Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, CETS No. 201, 25 October 2007. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/201>

55. European Social Charter (revised) ETS No.163 Strasbourg, 03/05/1996
URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/163>
56. European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. ETS No.126. Strasbourg, 26/11/1987 URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/126>
57. European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment URL: <https://www.coe.int/en/web/cpt/about-the-cpt>
58. Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings. CETS No.197. Warsaw, 16/05/2005 . URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/197>
59. Convention on Cybercrime. ETS No.185. Budapest, 23/11/2001. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/185>
60. Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data. ETS No.108.Strasbourg, 28/01/1981. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108>
61. Information note. The Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse. URL: <https://rm.coe.int/information-note-the-council-of-europe-convention-on-the-protection-of/16807962a7>
62. Council of Europe Convention for the protection of children against sexual exploitation and sexual abuse (CETS N°201) 25 October 2007, Lanzarote, Spain URL: <https://www.coe.int/en/web/children/lanzarote-convention>
63. The Council of Europe Convention for the protection of children against sexual exploitation and sexual abuse 25 October 2007 in Lanzarote, Spain. URL: <https://rm.coe.int/protection-of-children-against-sexual-exploitation-and-sexual-abuse/1680794e97>
64. Конвенція про усиновлення дітей (переглянута у 2008 році) URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/202>

65. Конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/085>
66. Конвенція про контакт щодо дітей URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/192>
67. Конвенція про здійснення прав дітей URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/160>
68. ПРАВОЗАЩИТНЫЙ АКТИВИЗМ И РОЛЬ НПО. URL: <https://www.coe.int/ru/web/compass/human-rights-activism-and-the-role-of-ngos>
69. International and regional child safety organizations. URL: https://www.who.int/violence_injury_prevention/child/organizations/en/
70. Child Rights International URL: <http://www.crighana.org>
71. The digital environment URL: [https://www.coe.int/en/web/children/the-digital-environment#{%2212440617%22:\[1\]}](https://www.coe.int/en/web/children/the-digital-environment#{%2212440617%22:[1]})
72. New technologies. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_New_technologies_ENG.pdf
73. Convention on Cybercrime ETS No.185 URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/185>
74. Building a Europe for and with children. Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/children>
75. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: міжнародний документ від 25.10.2007 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927
76. Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108>
77. Recommendation of the Committee of Ministers to member States on Guidelines to respect, protect and fulfil the rights of the child in the digital environment Unofficial translation into Ukrainian. CM/Rec(2018)7. 04/07/2018 URL:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016808c6193>

78. Recommendation CM/Rec(2016)2 of the Committee of Ministers to member States on the Internet of citizens (Adopted by the Committee of Ministers on 10 February 2016, at the 1247th meeting of the Ministers' Deputies) URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c20f4

79. The digital environment URL: [https://www.coe.int/en/web/children/the-digital-environment#{%2212440617%22:\[10\]}](https://www.coe.int/en/web/children/the-digital-environment#{%2212440617%22:[10]})

80. Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice. The Council of Europe programme "Building a Europe for and with children" Council of Europe Publishing. URL: www.coe.int/children

81. Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей прийняті Комітетом міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 року і пояснювальна записка. URL: <https://rm.coe.int/16804c2188>

82. F. Tulkens, International justice for children, Monograph No. 3, Council of Europe Publishing, 2009, p. 17-33.

83. Recommendation CM/Rec(2018)5 of the Committee of Ministers to member States concerning children with imprisoned parents, Council of Europe, December 2018 Printed at the Council of Europe

84. European Convention on the Adoption of Children (revised) (CETS No. 202; 2008/2011); Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention) (CETS No. 201; 2007/2010). URL: For a list of all binding and non-binding Council of Europe standards protecting children's rights, see www.coe.int/children.

85. Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021) URL: <https://rm.coe.int/168066cff8>

86. Global report on access to justice for children URL: https://archive.crin.org/sites/default/files/crin_a2j_global_report_final_1.pdf

ДОДАТКИ

Додаток 1

Показники дотримання країнами прав дітей (макс. 100 –мін.0)

RANK	COUNTRY	% SCORE			
1	Belgium	81.6	=	Ireland	62.3
2	Portugal	77.2	51	Uganda	61.7
3	Spain	77.0	=	United States	61.7
4	Finland	76.4	53	Czech Republic	61.3
5	Netherlands	76.1	54	Peru	61.1
6	Luxembourg	75.7	=	Sweden	61.1
7	Kenya	75.3	=	Turkey	61.1
8	Iceland	74.3	57	Togo	60.0
9	Latvia	73.4	58	Philippines	59.8
10	United Kingdom (<i>England & Wales</i>)	73.0	59	Albania	59.4
11	Argentina	72.2	=	Burkina Faso	59.4
12	South Africa	72.0	=	Georgia	59.4
13	Norway	71.6	=	Moldova, Republic of	59.4
14	Brazil	71.5	63	Bangladesh	59.2
15	Canada	71.3	=	Bosnia and Herzegovina	59.2
16	Dominican Republic	71.1	=	Jamaica	59.2
17	Andorra	70.7	66	Germany	58.8
18	United Kingdom (<i>Northern Ireland</i>)	70.3	=	Serbia	58.8
19	El Salvador	70.1	68	Cabo Verde	58.6
20	Slovenia	69.3	=	Namibia	58.6
21	France	69.0	=	Nicaragua	58.6
22	New Zealand	68.6	71	Austria	58.0
23	Poland	68.0	72	Kazakhstan	57.7
24	Bolivia	67.8	=	Macedonia (FYROM)	57.7
=	Croatia	67.8	=	Tajikistan	57.7
=	Lithuania	67.8	75	Venezuela	57.1
27	Colombia	67.4	76	Mauritania	56.7
=	Estonia	67.4	=	Russian Federation	56.7
29	Honduras	67.0	78	Nepal	56.3
30	Israel	66.7	79	Japan	55.6
=	Uruguay	66.7	80	Rwanda	55.4
32	Bulgaria	66.5	=	Ukraine	55.4
=	Greece	66.5	82	Korea, Republic of	54.8
34	Costa Rica	66.3	83	Djibouti	54.6
=	Switzerland	66.3	84	Montenegro	54.4
36	United Kingdom (<i>Scotland</i>)	66.1	85	Bhutan	54.2
37	Romania	65.3	=	Kosovo	54.2
38	Australia	65.1	87	Azerbaijan	53.4
=	Guatemala	65.1	88	Chad	53.0
40	Hungary	64.8	89	Benin	52.9
41	Panama	64.8	90	Grenada	52.5
42	Mexico	64.4	91	Burundi	52.3
43	India	64.0	=	Trinidad and Tobago	52.3
44	Ecuador	63.6	93	Nigeria	52.1
45	Slovakia	63.0	94	Sierra Leone	51.9
46	Denmark	62.8	95	Kyrgyzstan	51.5
47	Italy	62.6	96	Chile	51.3
48	Paraguay	62.5	=	Papua New Guinea	51.3
49	Cyprus	62.3	98	Armenia	51.0
			=	Barbados	51.0